

Computadors

El Computador i els Seus Elements

(1/2)

Grau en Ciència i Enginyeria de Dades

Facultat d'Informàtica de Barcelona (FIB)

Universitat Politècnica de Catalunya (UPC)

Creative Commons License

Aquest document utilitza Creative Commons Attribution 3.0 Unported License

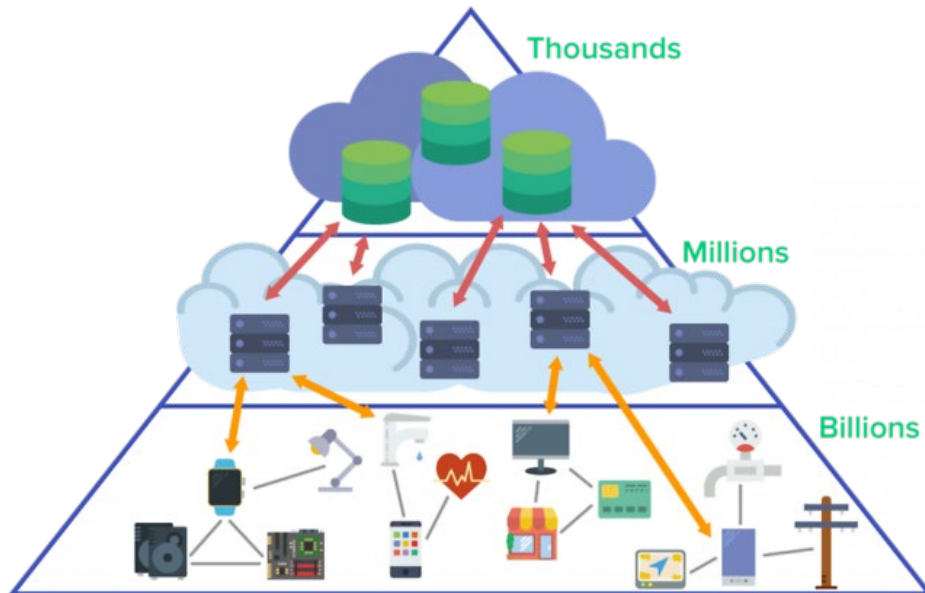
Els detalls d'aquesta licencia es poden trobar a <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Index

- Aquest tema té tres parts
 - 1) **Components Bàsics i Jerarquia de Memòria**
 - 2) Fluxe d'execució i colls d'ampolla

Des de Sistemes Informàtics fins al Processador

- Un sistema informàtic consisteix en hardware i software de sistema...
 - ...per executar programes
- Els components poden ser diferents, però el concepte és el mateix

Arquitectura de Computadors

- **Arquitectura de Computadors**

- Conjunt de regles que defineixen la manera en que **els components hardware i software** es combinen i interactuen entre ells per treballar com un dispositiu funcional

- **Arquitectura Von-Neumann*** (la més usada)

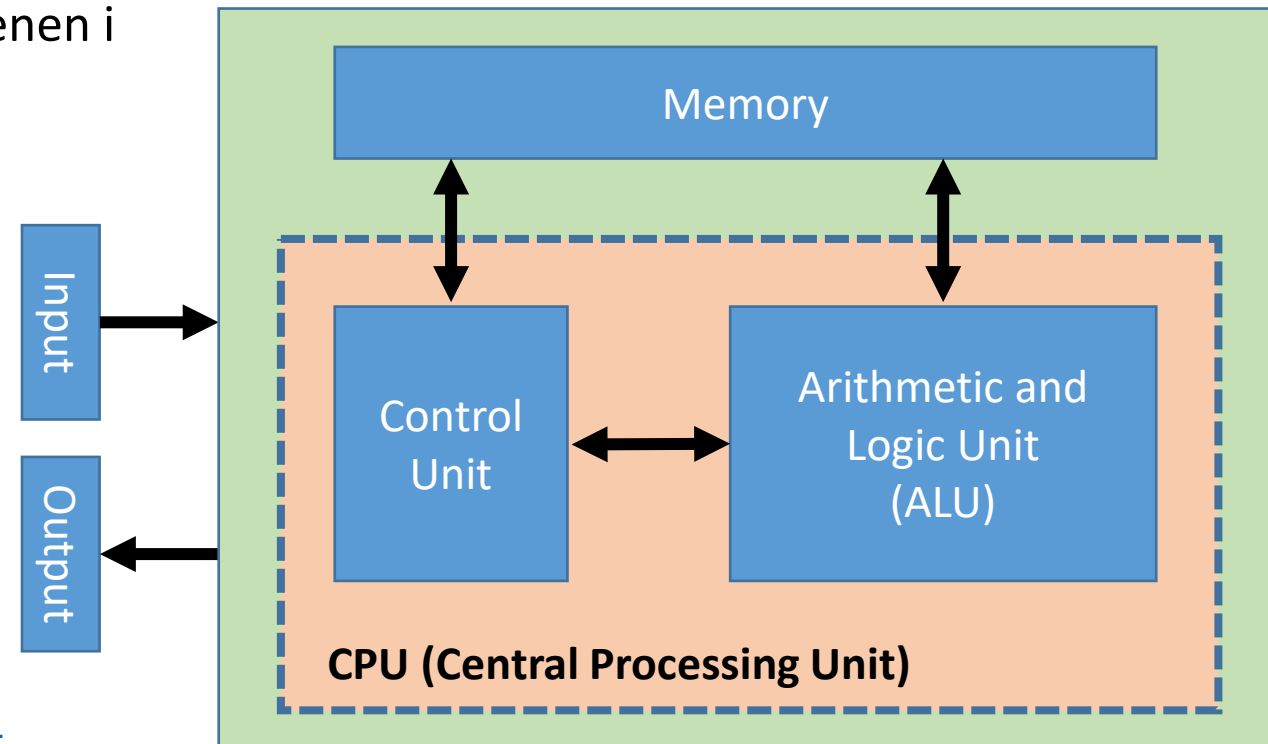
- El disseny defineix la manera en que s'obtenen i es processen les instruccions i les dades:

- 1) La CPU rep instruccions i dades
 - Des d'un dispositiu d'entrada o memòria
- 2) La CPU les processa
- 3) Els resultats s'envien fora
 - A un dispositiu de sortida o memòria

- **Arquitectura Harvard**

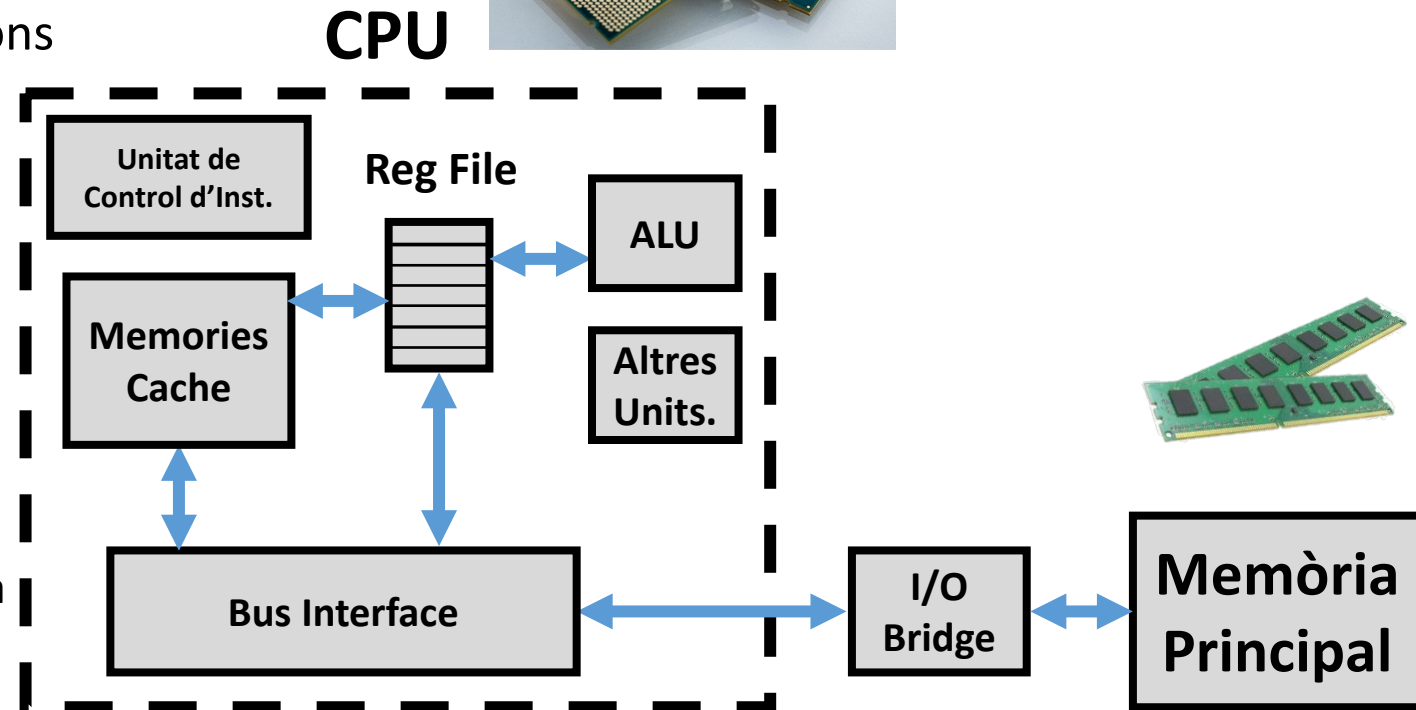
- Enfocament alternatiu (e.g. DSPs)
 - Memòria separada per instruccions i per dades

* <https://www.britannica.com/biography/John-von-Neumann>

Arquitectura del Processador

- **Unitat de Control d'Instruccions**
 - Gestiona l'execució de les instruccions
- **Bank de Registres (Reg File)**
 - L'emmagatzematge (de mida "word") de més proper accés
- **Memòries Cache**
 - Jerarquia de memòria per reduir l'espai CPU-mem
- **Interfície del Bus**
 - Circuitaria per transaccions de memòria
- **ALU (Arithmetic/Logic Unit)**
 - Operacions senzilles
- **Altres Unitats**
 - Unitats complexes i/o acceleradors

Execució d'Instruccions

Fetch

Decode

Execute

Memory

Write
Back

• Instruction Control Unit...

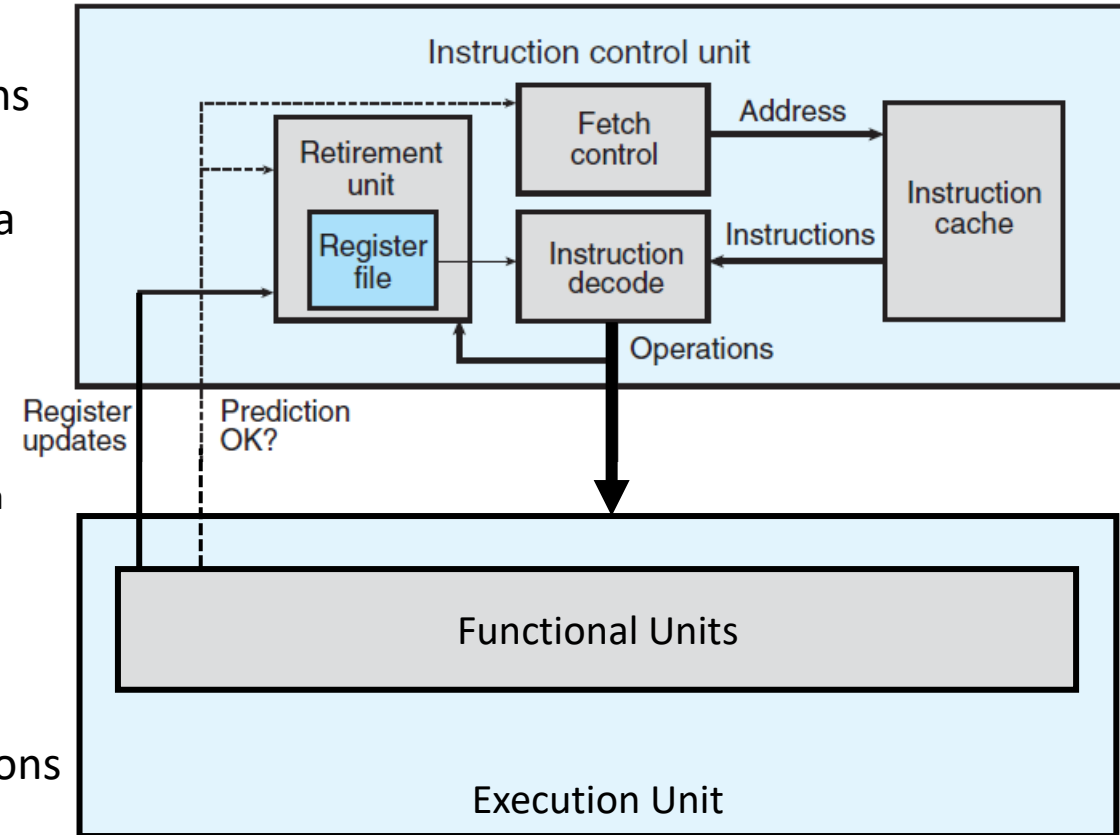
- **Fetch Control:** porta la següent seqüència d'instruccions
 - Què passa si no està clar quina és la següent instrucció?
- **Instruction Decode:** prepara l'instrucció per executar-la
 - Tradueix d'instruccions a operacions primitives o microoperacions
 - Depèn de l'ISA (Instruction Set Architecture)
 - És carreguen els operands des del **Register File**
 - És la unitat més petita i ràpida de la jerarquia de memòria

• Execution Unit...

- Envia les operacions primitives a les unitats funcionals corresponents
- Les **unitats funcionals** són les que realitzen les operacions
 - Load, Store, ALU, FP, ...

• Tornada a la Instruction Control Unit...

- **Retirement Unit:** fa el seguiment de l'execució per guardar els resultats en el ordre correcte

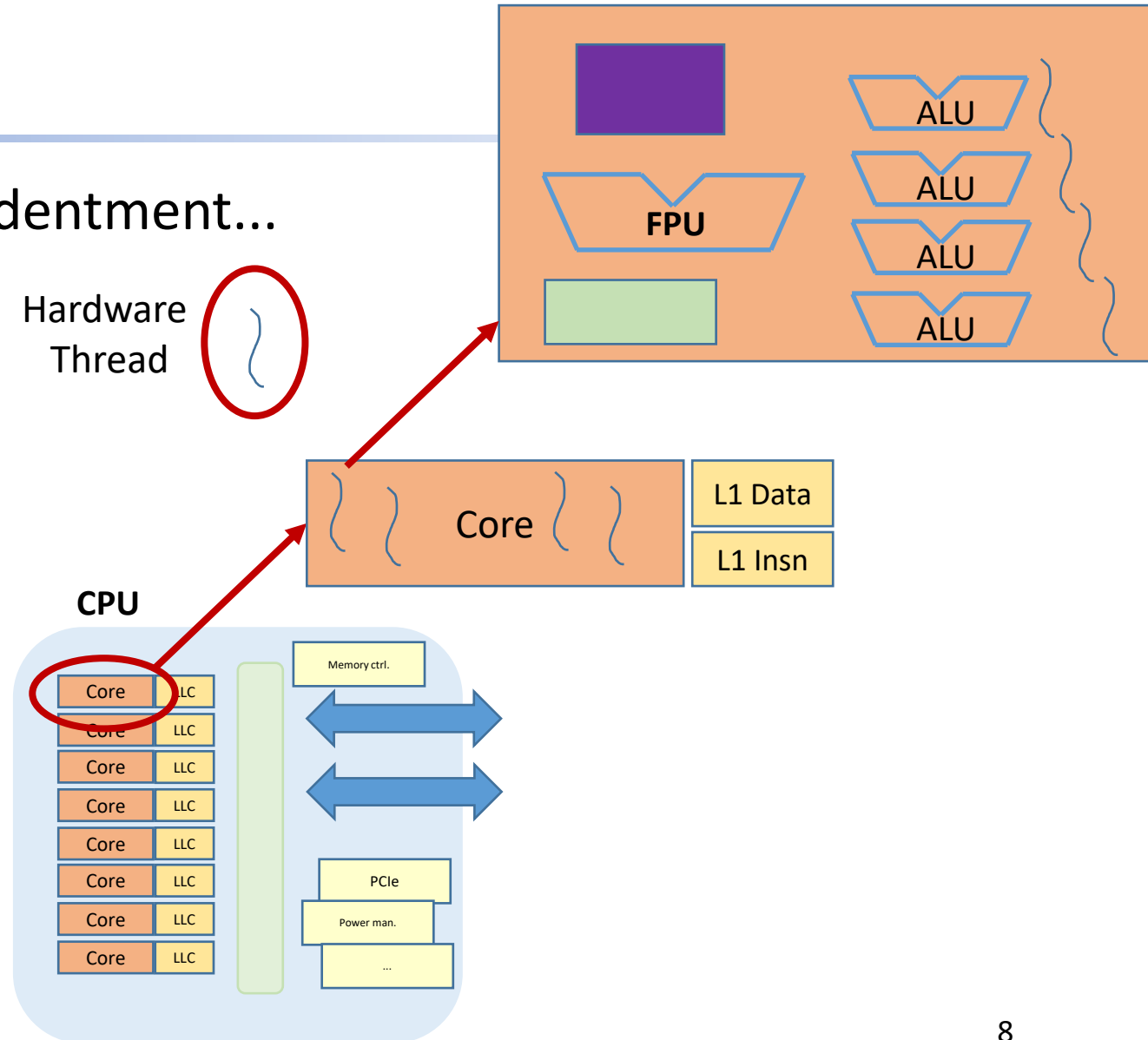
Hardware Thread (Fil)

- Cada hardware thread fa independentment...
 - Fetch
 - Decode
 - Execute
 - Memory access
 - Store results (Write Back)

Quan s'executa un únic thread per core, té tots els recursos disponibles!

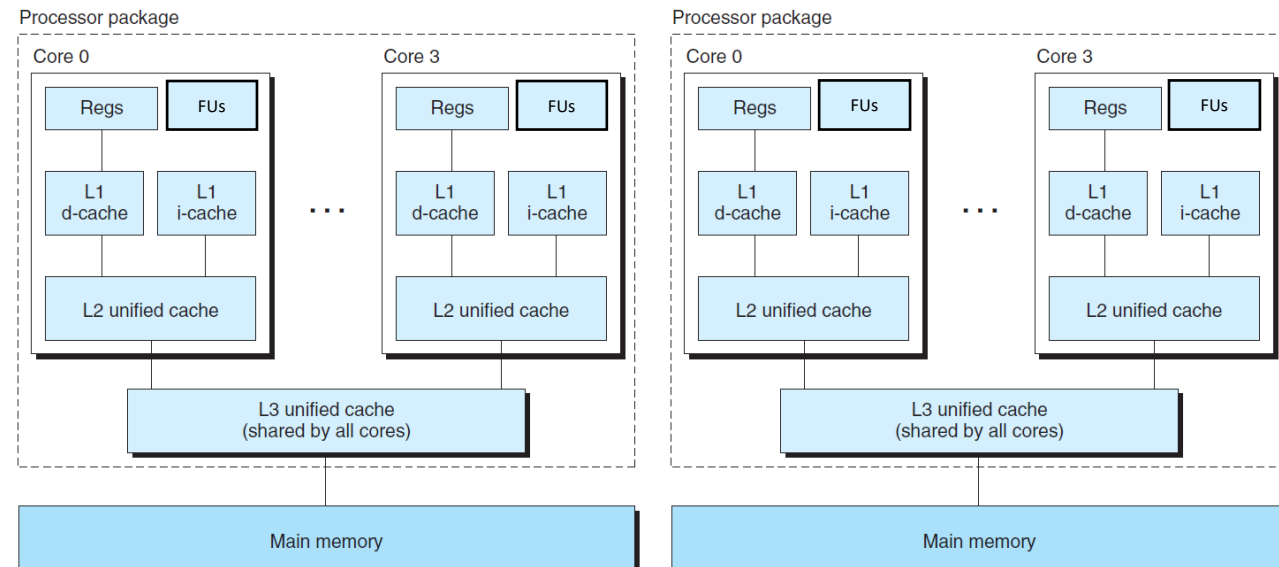
- Amplada de banda de memòria
- Unitats Funcionals

- Multithreading
 - Executar varis threads en paral·lel

Concurrencia a nivel de Thread

- Fil (Thread): fluxe de control
 - Software thread: fil d'execució que representa el fluxe de control d'un programa
 - Hardware thread: conjunt de recursos Hw necessaris per executar un Sw thread
- El Sistema Operatiu gestiona la concurrència (varies activitats simultànies) i aprofita els diferents nivells d'abstracció de paral·lelisme
 - Multi-processor
 - Varis processadors gestionats pel mateix Sistema Operatiu
 - Multi-core
 - Varis CPUs integrats en el mateix chip
 - Multi-thread
 - Una CPU executa múltiples fluxes de control
 - Alguns recursos Hw són replicats
 - E.g. program counter, registre files, simple ALU
 - Alguns recursos Hw són compartits
 - E.g. complex ALU, FPU

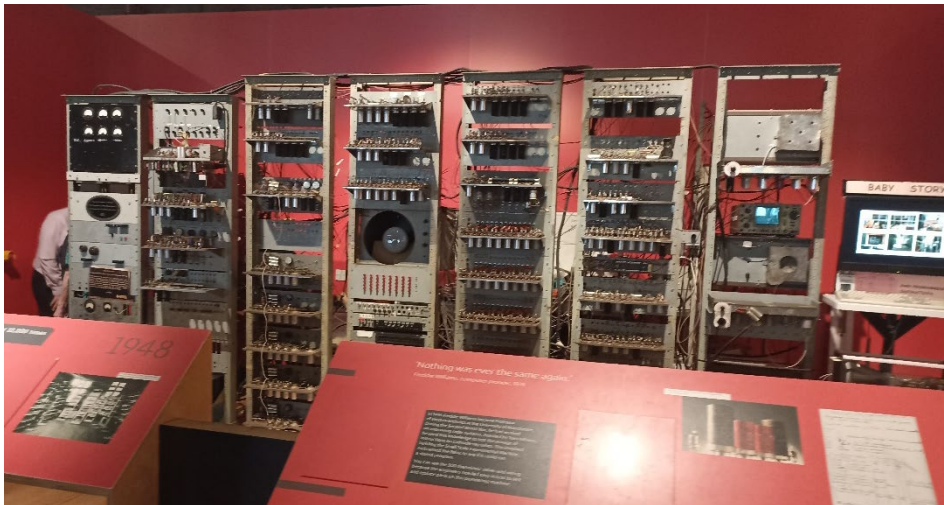

Instruction Set Architecture (ISA)

- El Conjunt d'Instruccions, **Instruction Set Architecture (ISA)**, defineix...
 - El format i tipus d'instruccions
 - Codificació de les operacions
 - La manera d'accedir a posicions de memòria
 - Registres
 - Mecanismes de Paral·lelisme (e.g. SIMD)
 - ...
- Compromisos en la complexitat de l'ISA: “forat” semàntic
 - Més proper a llenguatges d'alt nivell vs més proper a senyals de control del hardware
 - Reduced Instruction Set Computing (**RISC**), com ara MIPS, ARM, RISC-V
 - Complex Instruction Set Computing (**CISC**), com ara Motorola 68K, els primers processadors Intel x86
 - Híbrid CISC-RISC, com ara els processadors Intel x86 posteriors
 - Altres...
 - Impacte en la complexitat del compilador i de la microarquitectura
- **Llenguatge ensamblador** és la codificació en format text del codi màquina
 - Instruccions de baix nivell i registres

Exemple d'ISA

- Baby Computer (University of Manchester)
 - El primer ordinador amb programa emmagatzemat electrònicament (1948)
 - Replica en el Science and Industry Museum, Manchester

- 3 bits per identificar les instruccions

Baby Computer Commands			
Instruction	Code	Name	Meaning
0	000	JMP	Jump to a specified new Program Line
1	100	JRP	Jump relatively to a new Program Line
2	010	LDN	Copy Store Line - <i>negated</i> - into Accumulator
3	110	STO	Copy Accumulator value to a Store Line
4	001	SUB	Subtract Store Line value from Accumulator
6	011	CMP	Skip next Program Line if content of the Accumulator is negative
7	111	STOP	Stop running, light "Stop" indicator and halt the machine

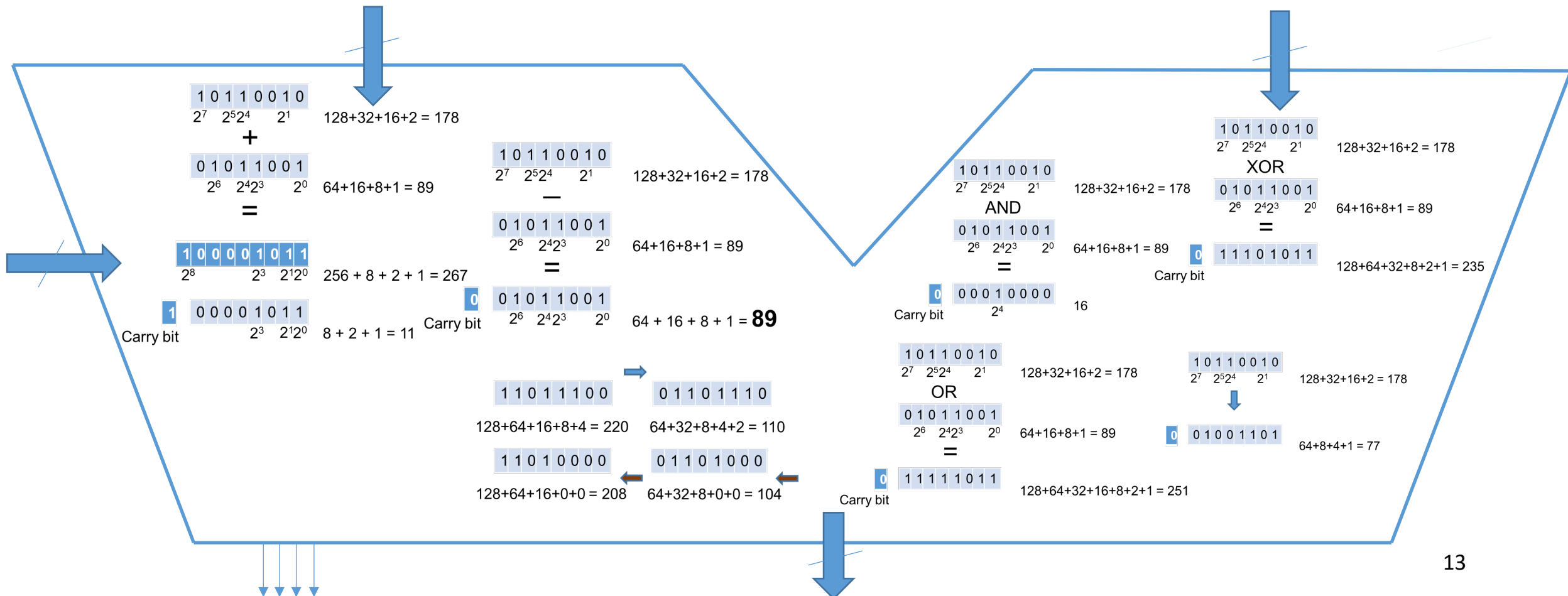
- <https://www.davidsharp.com/baby/>

El Banc de Registres (Register File)

- L'unitat de memòria més petita i ràpida de la jerarquia de memòria
 - Està en la CPU
- Registres de diferents mides (depèn de l'ISA)
 - 64-bit, 32-bit, però també sub-registres per accedir a 16 i 8 bits
- Diferentes categories en funció del seu propòsit
 - General-Purpose Registers (GPRs)
 - E.g. x86-64 té 16 GPRs complets i 52 sub-registres
 - RAX, EAX, AX, AH, AL
 - FPU Registers
 - Altres conjunts de registres, entre altres...
 - Special-purpose (e.g. program counter, status register)
 - Vector register

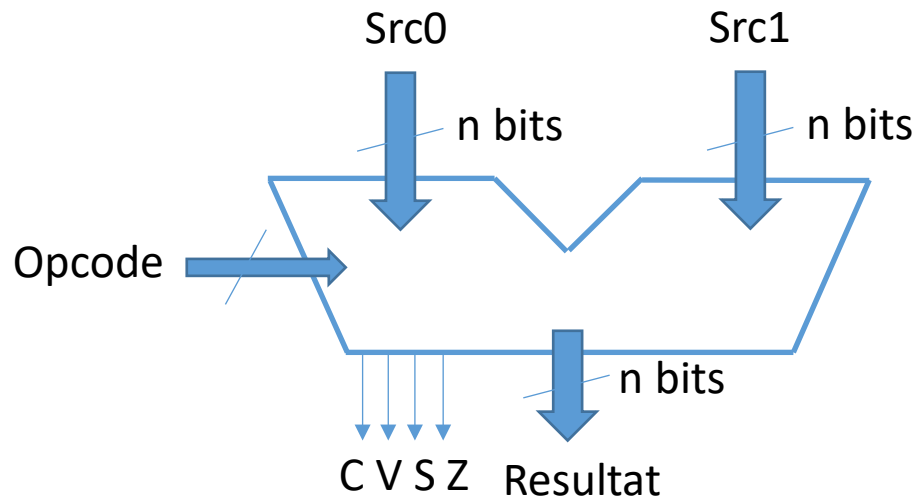
ALU (Arithmetic and Logic Unit)

- Operacions senzilles aritmètico-lògiques

ALU (Arithmetic and Logic Unit)

- Exemple d'ALU amb opcodes de 4-bits

- C: Flag de Carry
- V: Flag d'Overflow
- S: Flag de Signe
- Z: Flag de Zero

Opcode				Operació
0	0	0	0	Src0 + Src1
0	0	0	1	Src0 – Src1
0	0	1	0	Src0 * Src1
0	0	1	1	Src0 / Src1
0	1	0	0	Shift left (Src0) by Src1
0	1	0	1	Shift right (Src0) by Src1
0	1	1	0	Rotate left (Src0) by Src1
0	1	1	1	Rotate right (Src0) by Src1
1	0	0	0	Src0 AND Src1
1	0	0	1	Src0 OR Src1
1	0	1	0	Src0 XOR Src1
1	0	1	1	NOT(Src0)
1	1	0	0	NOT(Src1)
1	1	x	x	Reserved for future use

- **Parallelisme SIMD**: Single Instruction Multiple Data
 - Exemple basat en Intel x86-64 (64 bits)
 - SSE (Streaming SIMD Extensions, 128-bit); AVX2 (Advanced Vector eXtensions, 256-bit); AVX512 (512-bit)
 - Registres + Instruccions
- SISD, **SIMD**, MISD, MIMD
 - Single vs Multiple
 - Instruction; Data

SSE Data Types (16 XMM Registers)

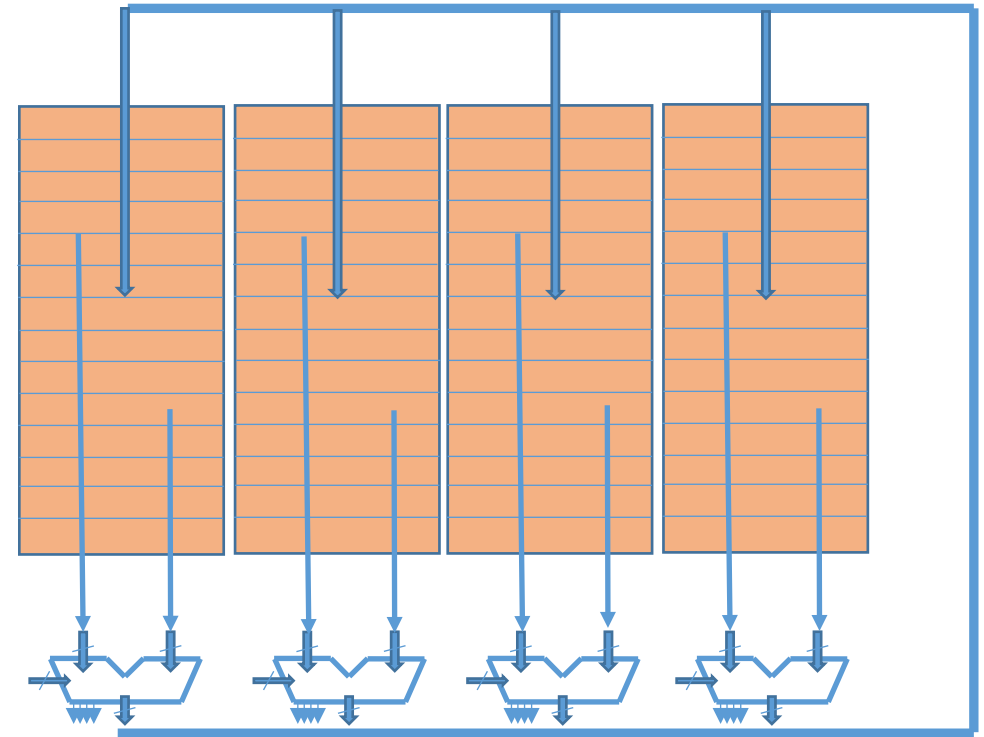
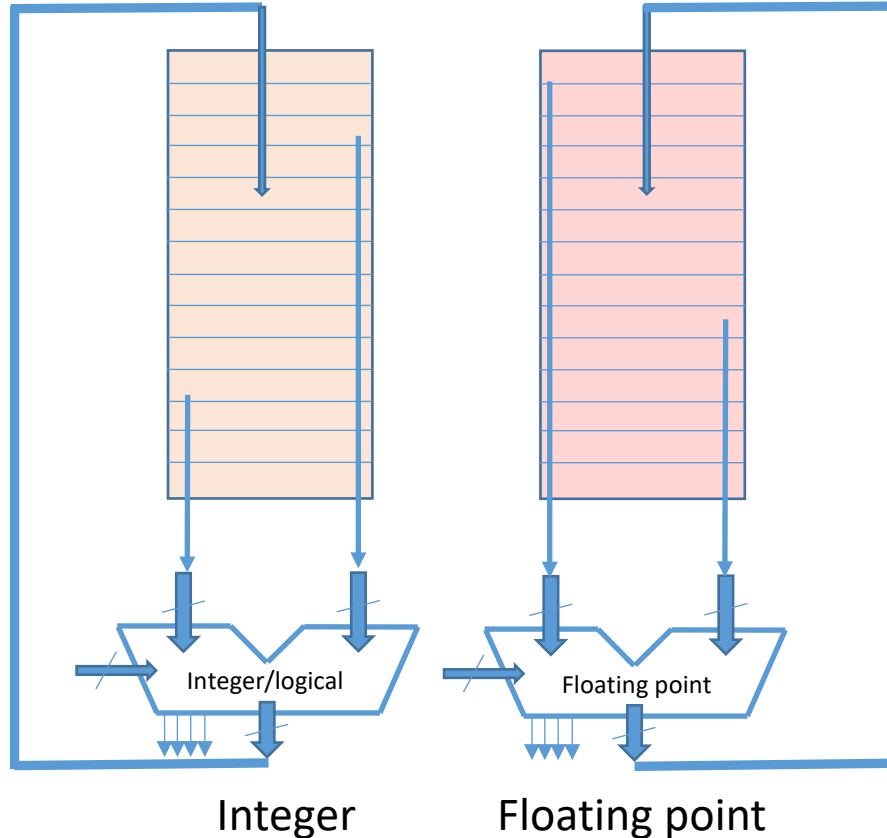
Register Name	Data Type	Bit Width
__m128	4x 32-bit float	128 bits
__m128d	2x 64-bit double	128 bits
__m128i	4x 32-bit int	128 bits

__m128	Float	Float	Float	Float	4x 32-bit float												
__m128d	Double		Double		2x 64-bit double												
__m128i	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	16x 8-bit byte		
__m128i	short	short	short	short	short	short	short	short	short	short	short	short	short	short	8x 16-bit short		
__m128i	int	int	int	int	int	int	int	int	int	int	int	int	int	int	4x 32bit integer		
__m128i	long long				long long				long long				long long				2x 64bit long
__m128i	doublequadword														1x 128-bit quad		

__mm256	Float	Float	Float	Float	Float	Float	Float	8x 32-bit float
__mm256d	Double		Double		Double		4x 64-bit double	
__mm256i	256-bit Integer registers. It behaves similarly to __m128i. Out of scope in AVX, useful on AVX2							

Registres + ALU/FPU

- Operacions que tenen diferents latències segons complexitats i optimitzacions de les operacions

Vector (integer and floating point)

Exemples d'optimitzacions

- RISC-V
 - Té extensions per optimitzar càlculs, tant unitats funcionals com banc de registres
 - Vector
 - Matriu
- Tensor cores
 - Hardware especialitzat en optimitzar el tractament de tensors
 - Tensor: Array multidimensionals amb propietats addicionals
 - GPUs adaptades
 - Flexibilitat de dimensions
 - Deep Learning

Exemple de codi

20 10 60 20 61 37 72 84 00 00 00 00 00 00 00 00 20 12 20 01 70 68 00 00 00 00 00 00 00

rrmovq %rcx, %rax

- 0 as cc: always
- 1 as reg: %rcx
- 0 as reg: %rax

addq %rdx, %rax

subq %rbx, %rdi

- 0 as fn: add
- 1 as fn: sub

jl 0x84

- 2 as cc: l (less than)
- hex 84 00... as little endian Dest: 0x84

rrmovq %rcx, %rdx

rrmovq %rax, %rcx

jmp 0x68

Byte	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
halt	0	0								
nop	1	0								
cmovXX rA, rB	2	fr	rA	rB						
irmovq V, rB	3	0	F	rB	V					
rrmovq rA, D	4	0	rA	rB	D					
rrmovq D(rB)	5	0	rA	rB	D					
OPq rA, rB	6	fr	rA	rB						
jXX Dest	7	fr	Dest							
call Dest	8	0	Dest							
ret	9	0								
pushq rA	A	0	rA	F						
popq rA	B	0	rA	F						

Operations	Branches	Moves										
addq <table><tr><td>6</td><td>0</td></tr></table>	6	0	jmp <table><tr><td>7</td><td>0</td></tr></table> jne <table><tr><td>7</td><td>4</td></tr></table>	7	0	7	4	rrmovq <table><tr><td>2</td><td>0</td></tr></table> cmovne <table><tr><td>2</td><td>4</td></tr></table>	2	0	2	4
6	0											
7	0											
7	4											
2	0											
2	4											
subq <table><tr><td>6</td><td>1</td></tr></table>	6	1	jle <table><tr><td>7</td><td>1</td></tr></table> jge <table><tr><td>7</td><td>5</td></tr></table>	7	1	7	5	cmovle <table><tr><td>2</td><td>1</td></tr></table> cmovge <table><tr><td>2</td><td>5</td></tr></table>	2	1	2	5
6	1											
7	1											
7	5											
2	1											
2	5											
andq <table><tr><td>6</td><td>2</td></tr></table>	6	2	j1 <table><tr><td>7</td><td>2</td></tr></table> jg <table><tr><td>7</td><td>6</td></tr></table>	7	2	7	6	cmovl <table><tr><td>2</td><td>2</td></tr></table> cmovg <table><tr><td>2</td><td>6</td></tr></table>	2	2	2	6
6	2											
7	2											
7	6											
2	2											
2	6											
xorq <table><tr><td>6</td><td>3</td></tr></table>	6	3	je <table><tr><td>7</td><td>3</td></tr></table>	7	3	cmove <table><tr><td>2</td><td>3</td></tr></table>	2	3				
6	3											
7	3											
2	3											

Organització del Hardware

- **Processador or Central Processing Unit (CPU)**

- Executa instruccions portades des de memòria

- **Memòria Principal**

- Memòria Volàtil (RAM)

- **Buses**

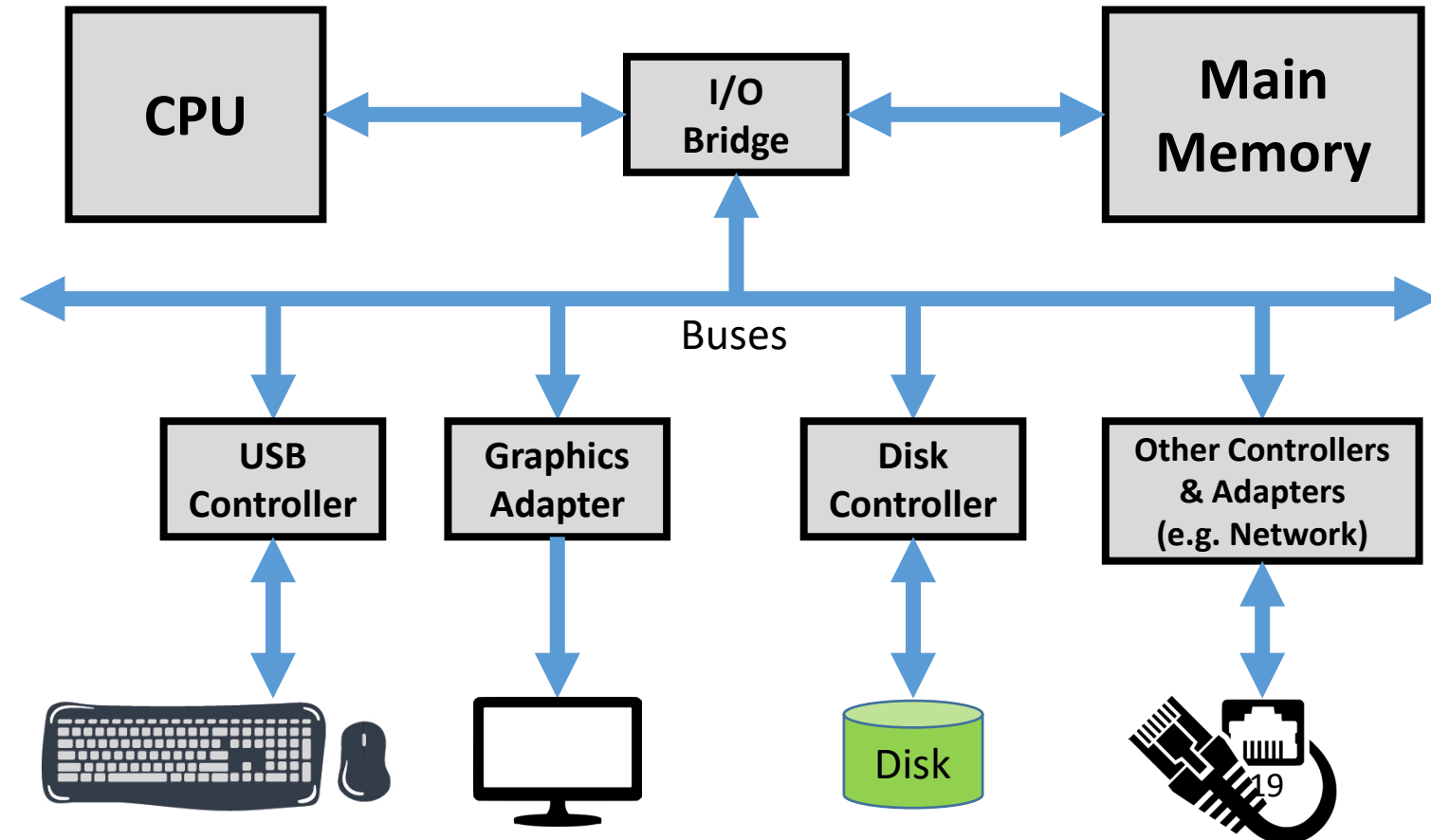
- Connexions cablejades
- Conjunts de Bytes

- **I/O Bridge**

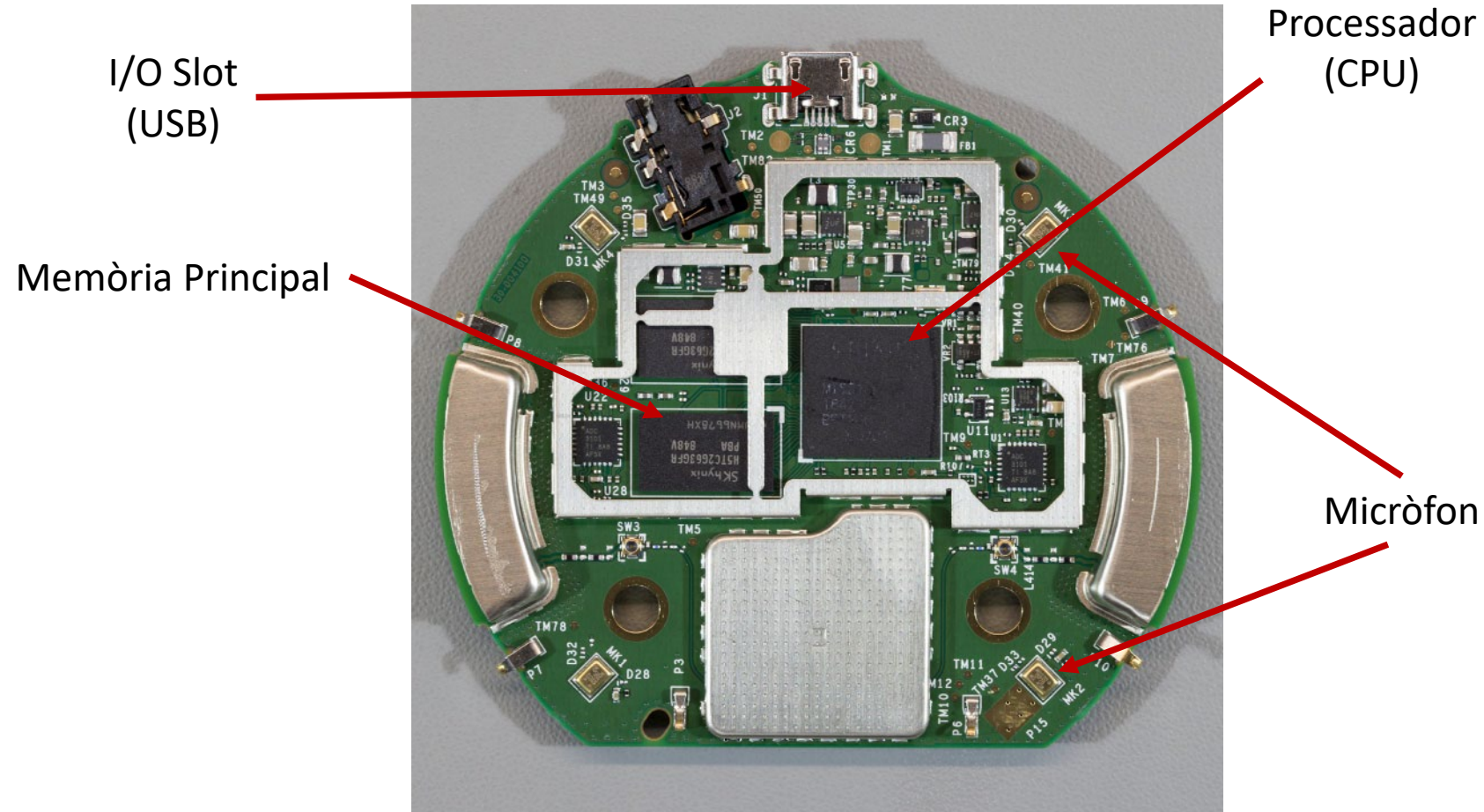
- Hub d'interconnexió
- Northbridge/Southbridge

- **Dispositius I/O**

- Device, Controller, Adapter
- Storage No-volàtil(e.g. Disc)

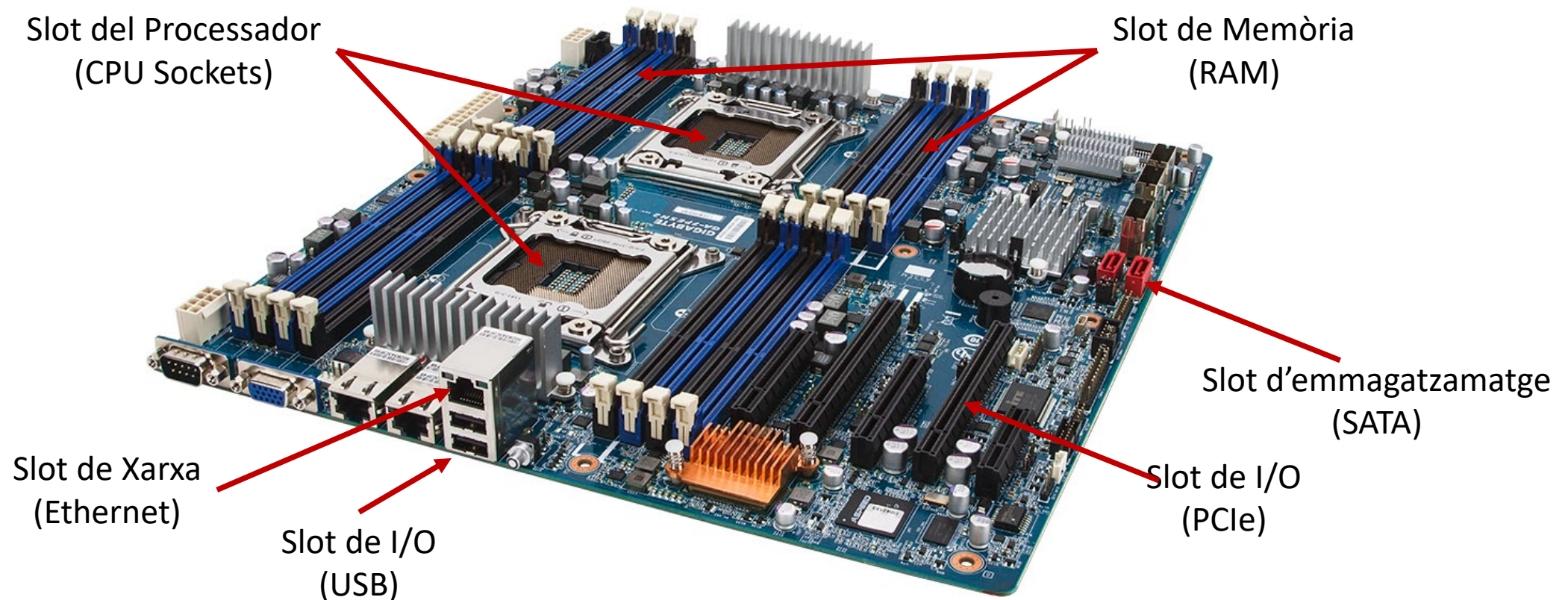

Exemple del interior d'un Virtual Assistant

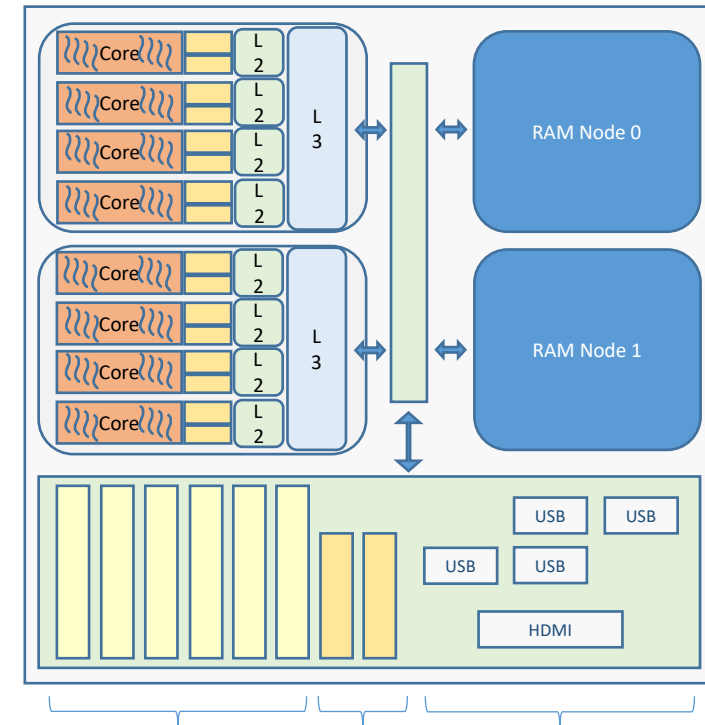
Exemple de Placa Base amb Multiprocessador

- **Placa Base:** El circuit principal en el que els components es connecten

Components d'E/S

- El Bus d'E/S permet l'accés a
 - Acceleradors (GPUs, FPGAs)
 - Discos
 - Xarxa
 - Perifèrics d'Interfície Humà-Màquina

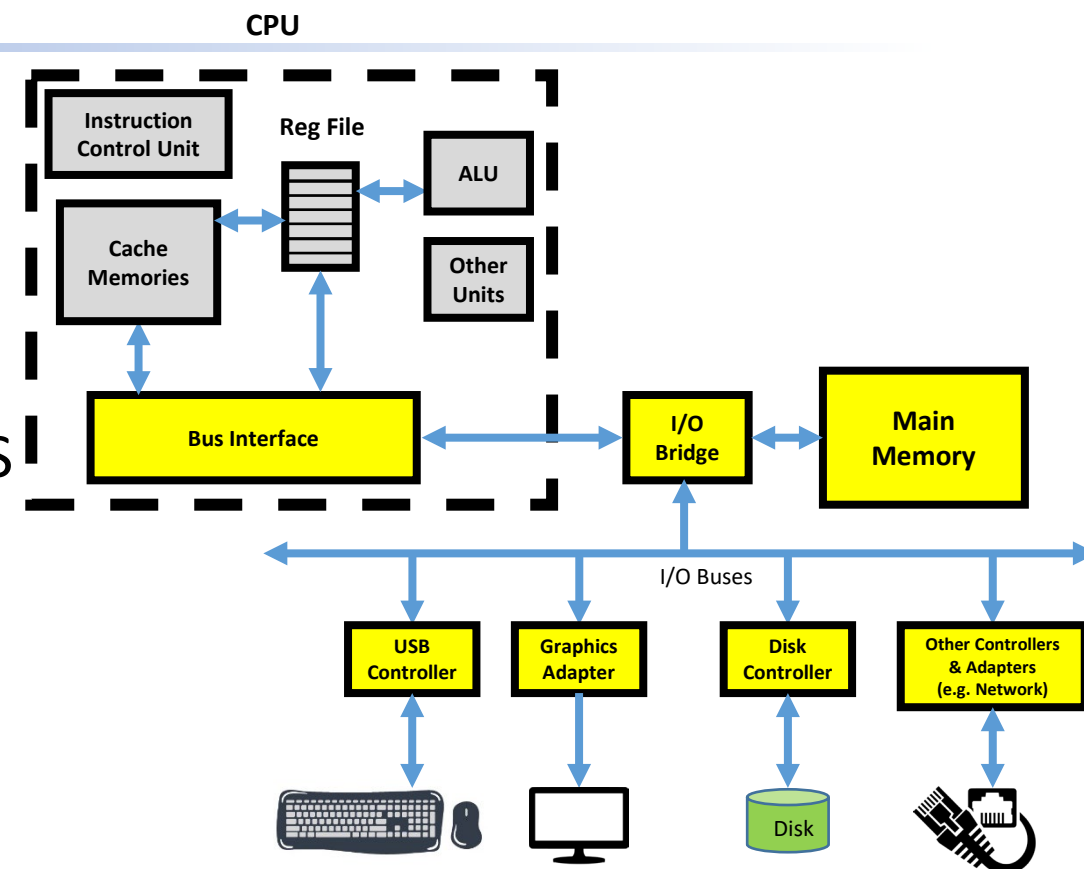
PCIe cards
GPUs / FPGAs
Networking

SATA
Disks

HMI Peripherals
Keyboard/mouse
Video
Audio

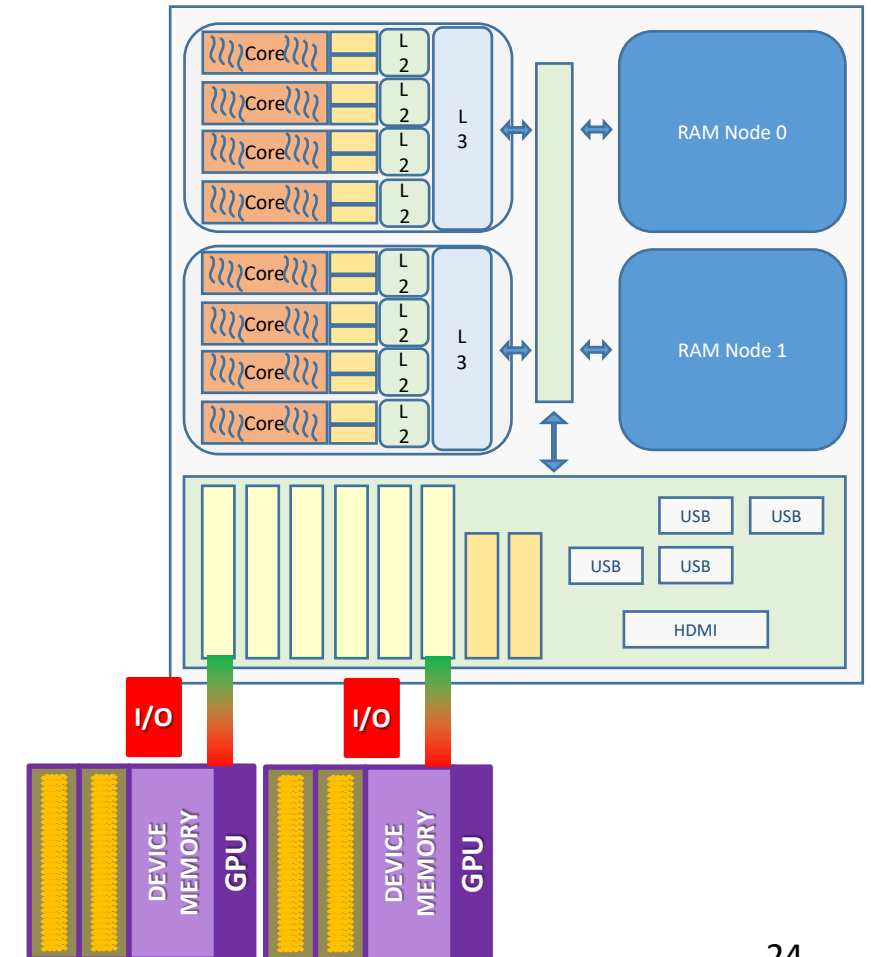
Accés al Bus i E/S

- Un bus és una agrupació de cables
 - Porta adreces, dades i senyals de control
- La CPU pot comunicar-se amb dispositius d'E/S
 - Tècnica d'E/S: mapeig de memòria
 - Un dispositiu està “mapejat” a una adreça concreta de memòria (a.k.a. port d'E/S)
- DMA: Direct Memory Access
 - Els perifèrics poden llegir/escriure directament a/des d'adreces de memòria

Acceleradors

- Components addicionals per computació
 - Necessitat de transferir
 - codi i dadesa/des d'un dispositiu
 - Sincronització
- Espai de memòria mapejada
 - Utilitza adreces específiques per accedir al dispositiu
 - Accés només permès des del SO

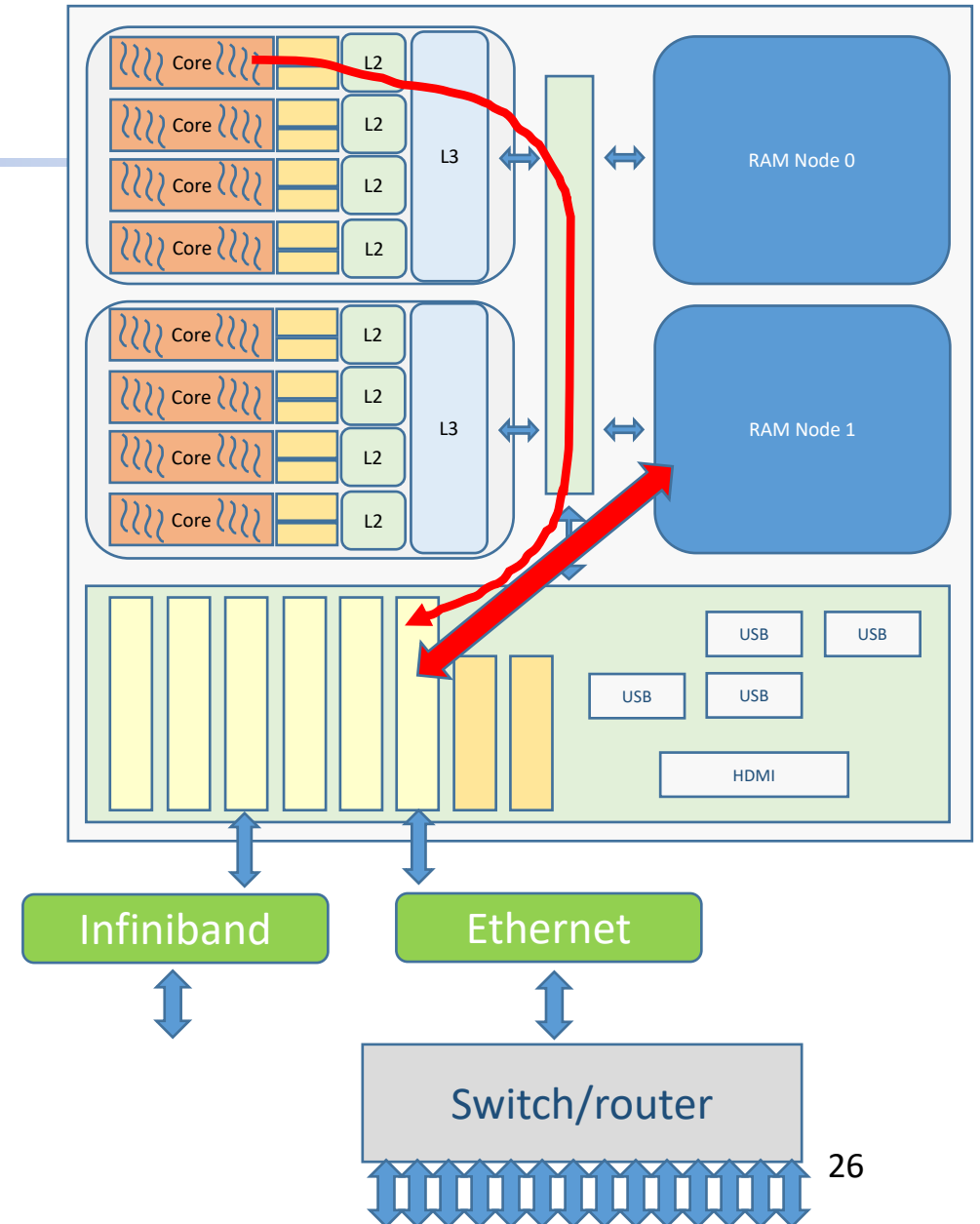
Unitats de processament especial per IA i Dades

- GPU ve de Graphical Processing Unit
 - Algunes inclouen “Tensor Cores”
 - Hardware especial per accelerar la computació de Tensors
- GPUs pot afrontar necessitats de l'IA i processament de Dades
 - Necessitats de molta amplada de banda de memòria
 - Aprofita l'optimització de l'amplada de banda de **PCIe**
 - Varis GB/s
 - Altes capacitats de computació
 - Paral·lelisme a nivel de thread molt alt
 - Milers de nuclis (cores)
 - Altres cursos de GIA expliquen com utilitzar-ho en codi
- Hi han altres acceleradors per IA i processament de dades
 - E.g. FPGA, ASIC, TPU

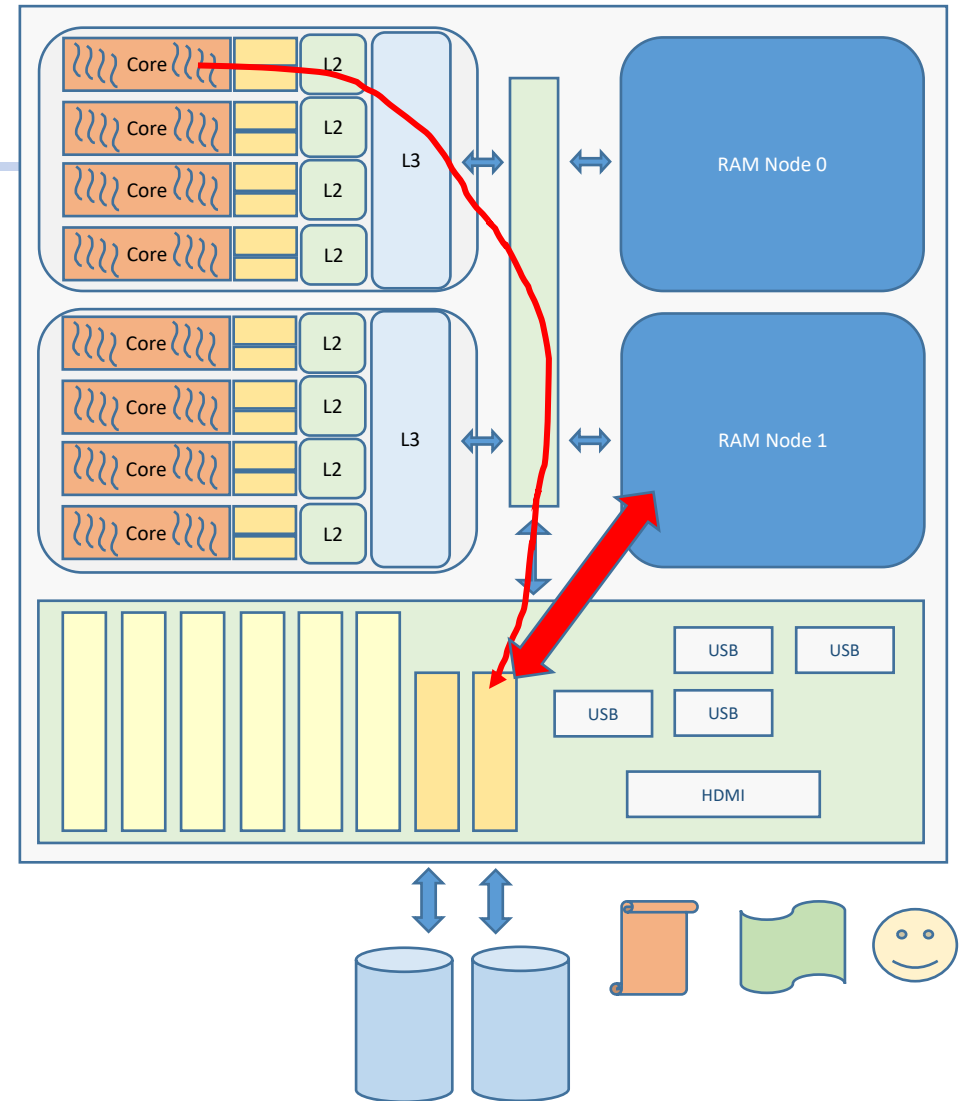
Xarxa

- Enviar/rebre informació a
 - Servidors
 - Network-attached disks
- Protocols
 - Low-level – ethernet packet
 - High-level – TCP/IP
- Transferència de dades per DMA

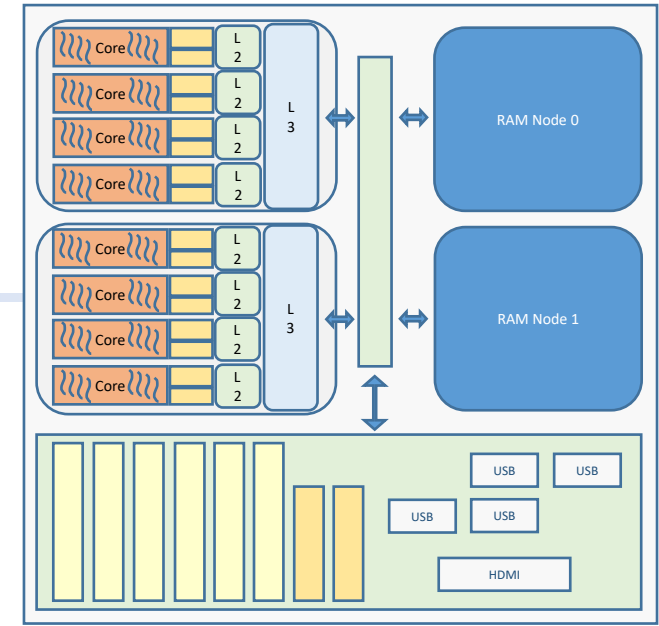
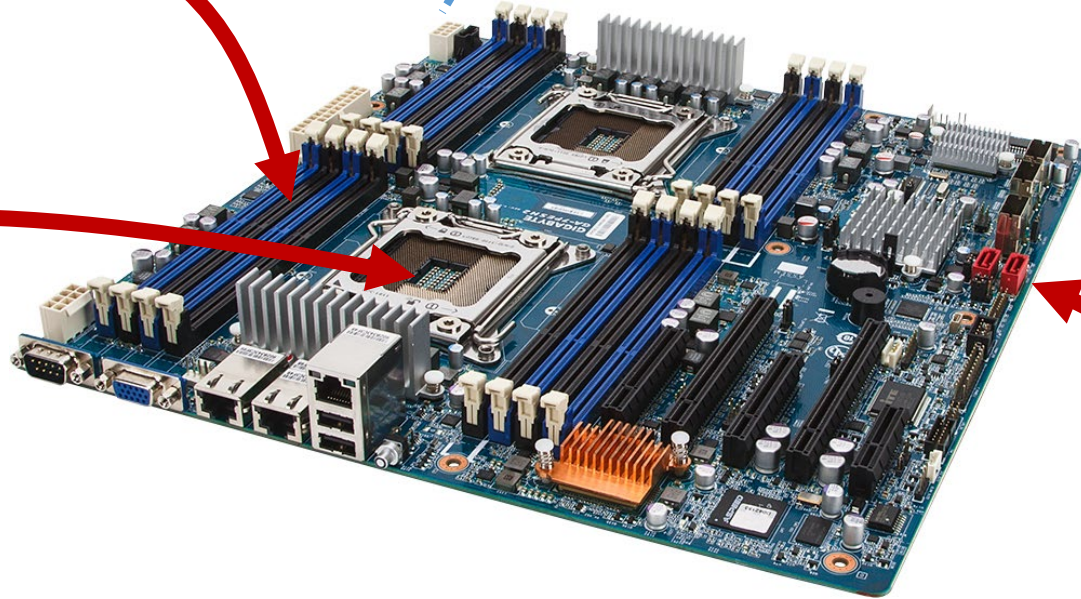
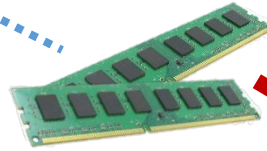
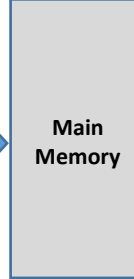
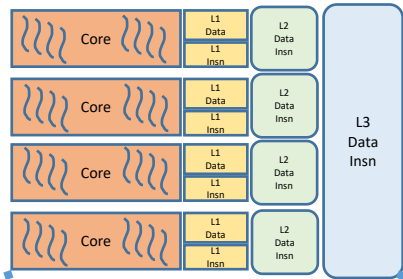

Sata i perifèrics HMI

- Discos
- Video
 - Amb memòria especial de video
- USB
 - Teclat, ratolí...

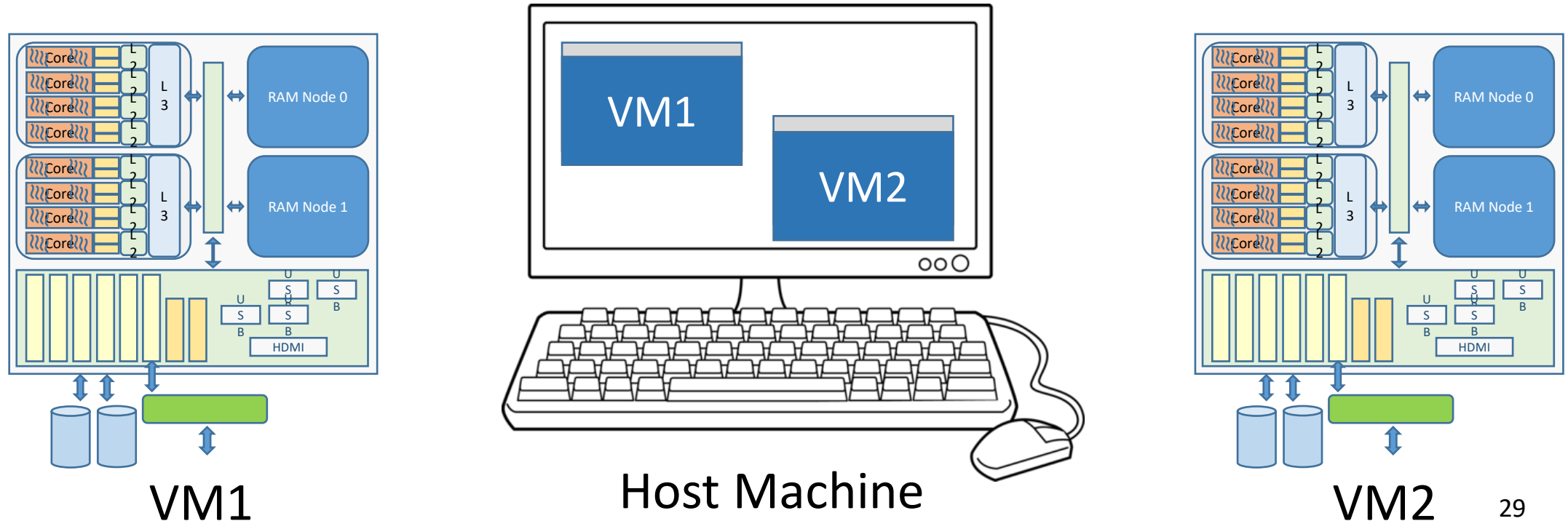

Visió Global de l'exemple

Virtual Machine (VM)

- Software que virtualitza tot l'entorn (recursos físics i SO) d'un ordinador
 - Recursos virtualitzats poden ser emulats (simula el comportament real) o enllaçats a recursos reals de la màquina amfitrió (host)
 - Es poden executar varis VMs alhora en el mateix host. Cadascún pot usar un SO diferent

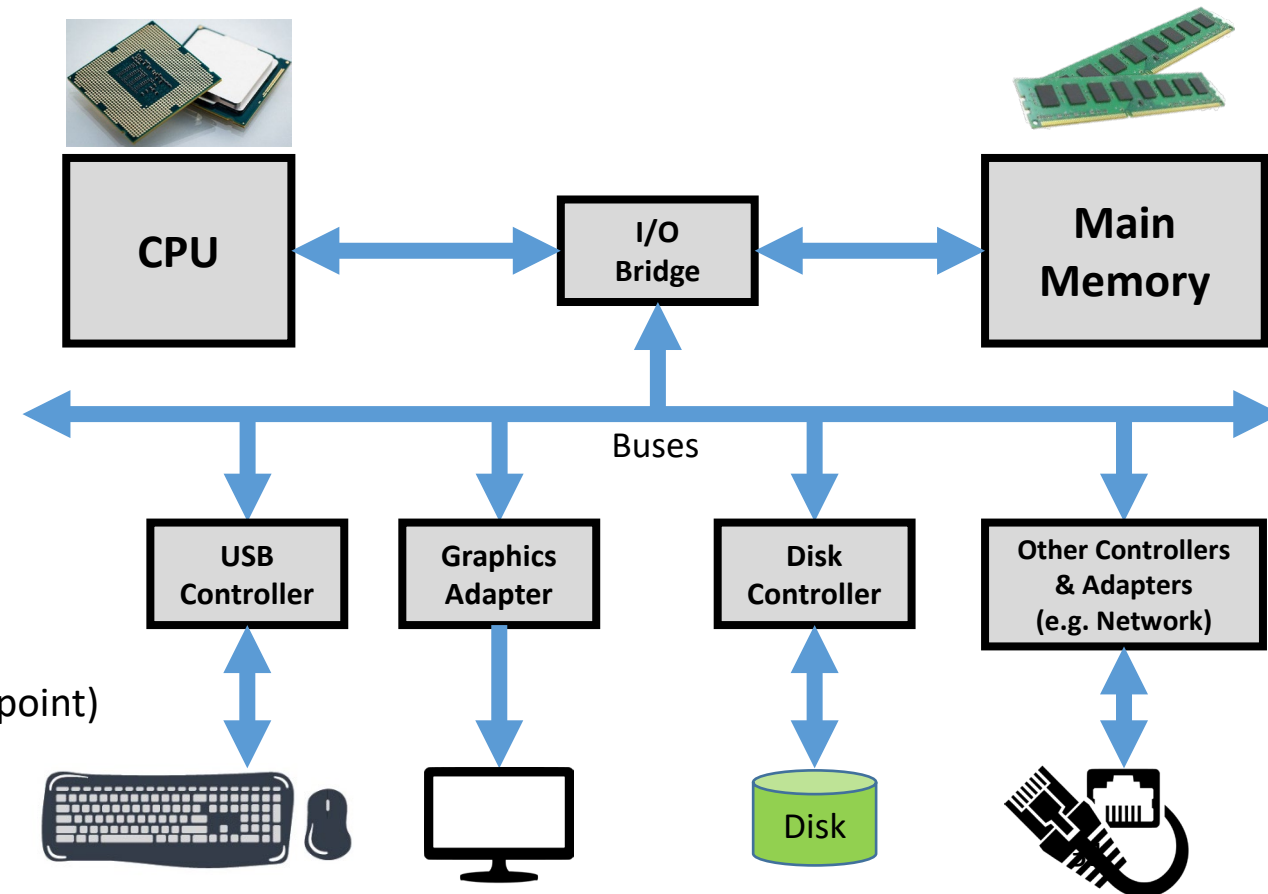

Index

- Aquest tema té tres parts
 - 1) **Components Bàsics i Jerarquia de Memòria**
 - 2) Fluxe d'execució i colls d'ampolla

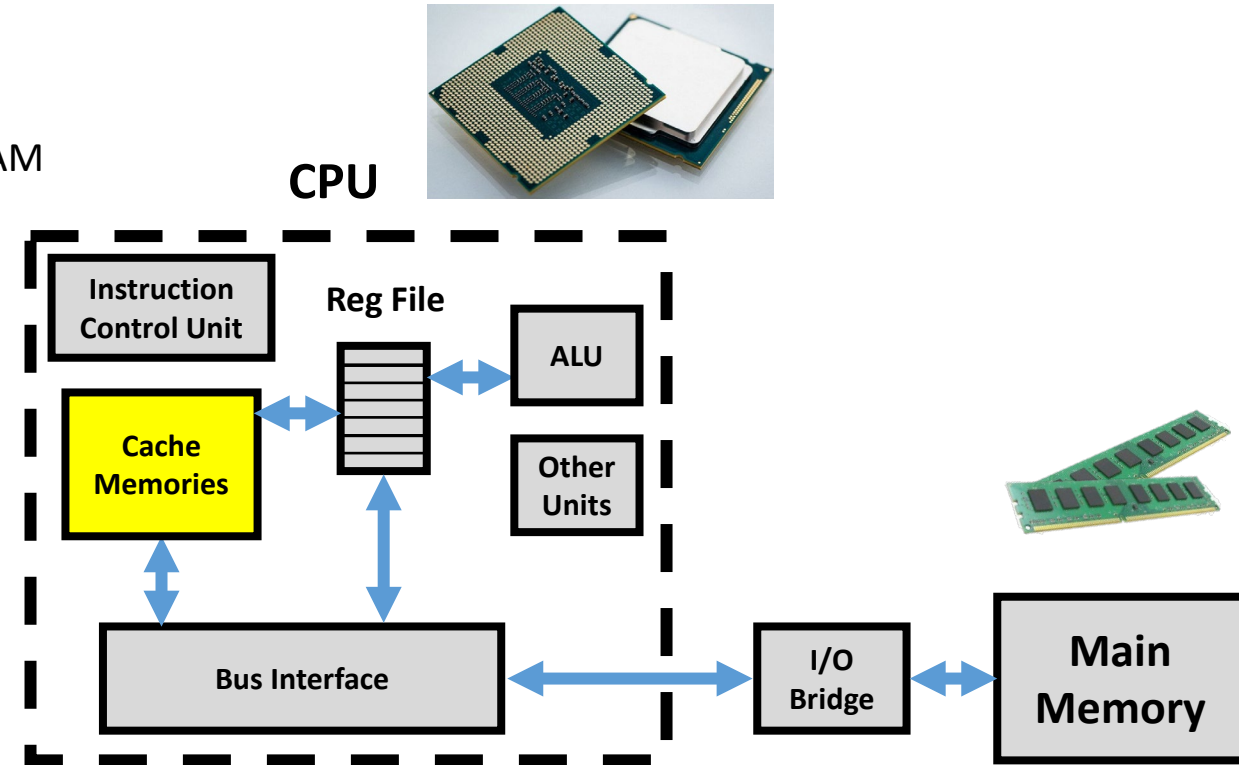
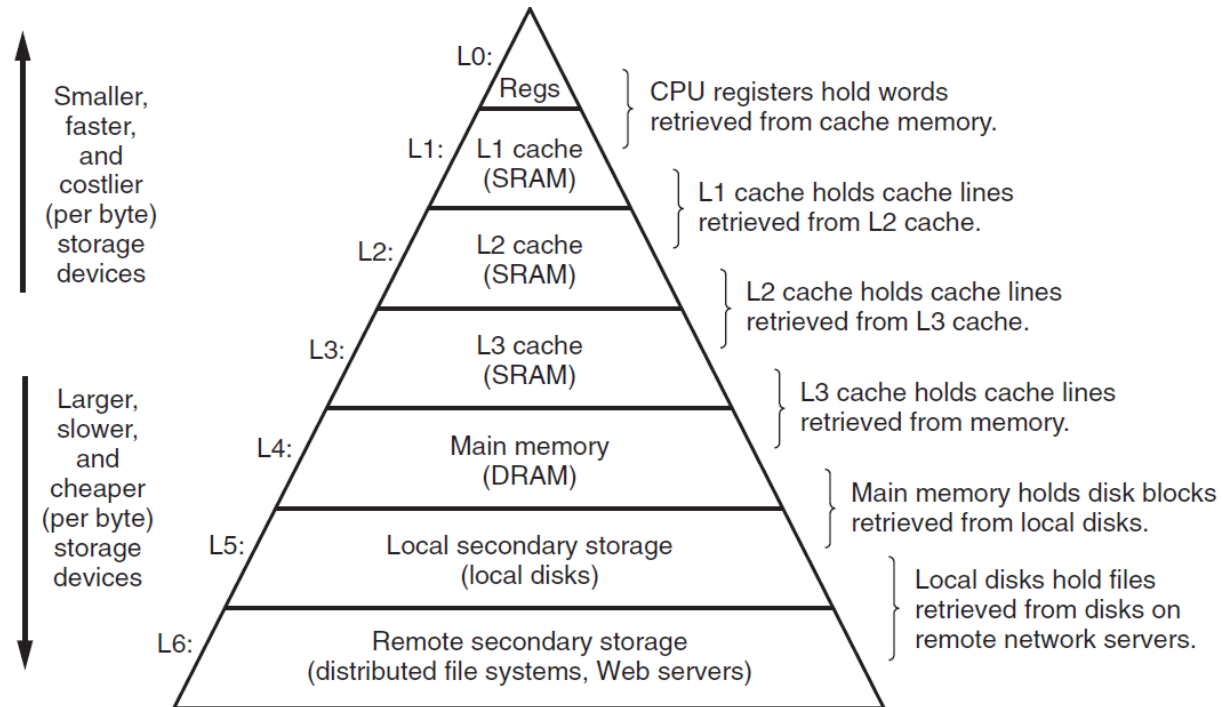
Bases...

- La CPU només pot accedir a
 - Registres
 - Memòria
- No pot accedir directament a altres
 - Instrs i dades s'han de carregar en memòria per poder ser
 - Arquitectura Von Neumann
- Quan un programa es llença ...
 - Es reserva memòria
 - Carrega l'executable des del disc a memòria
 - La CPU començ a executar la primera instr (i.e. entry point)

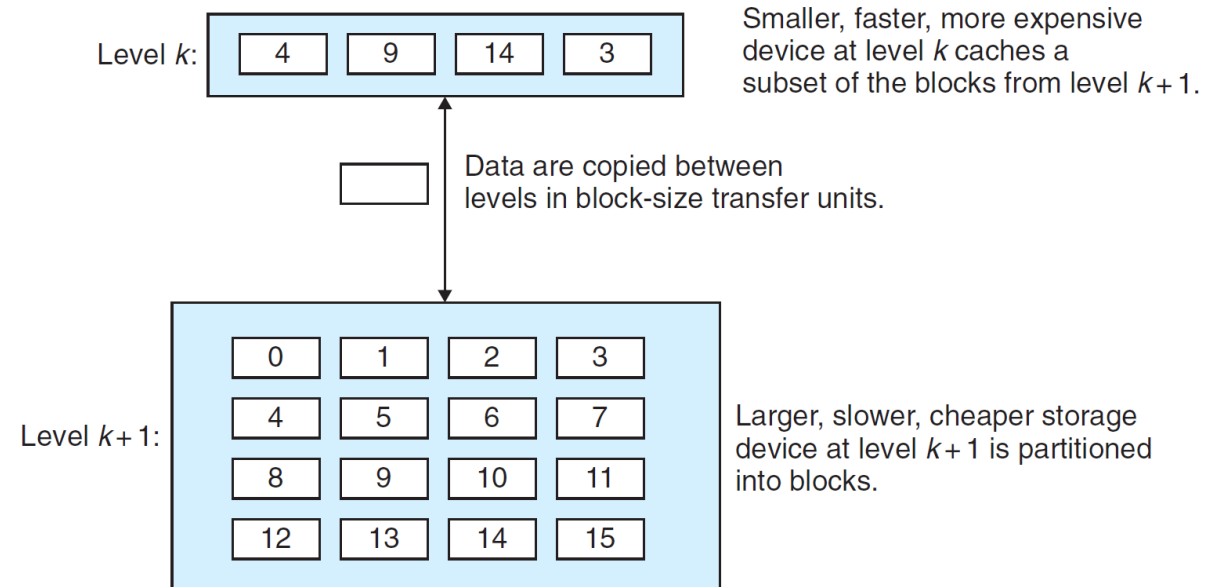
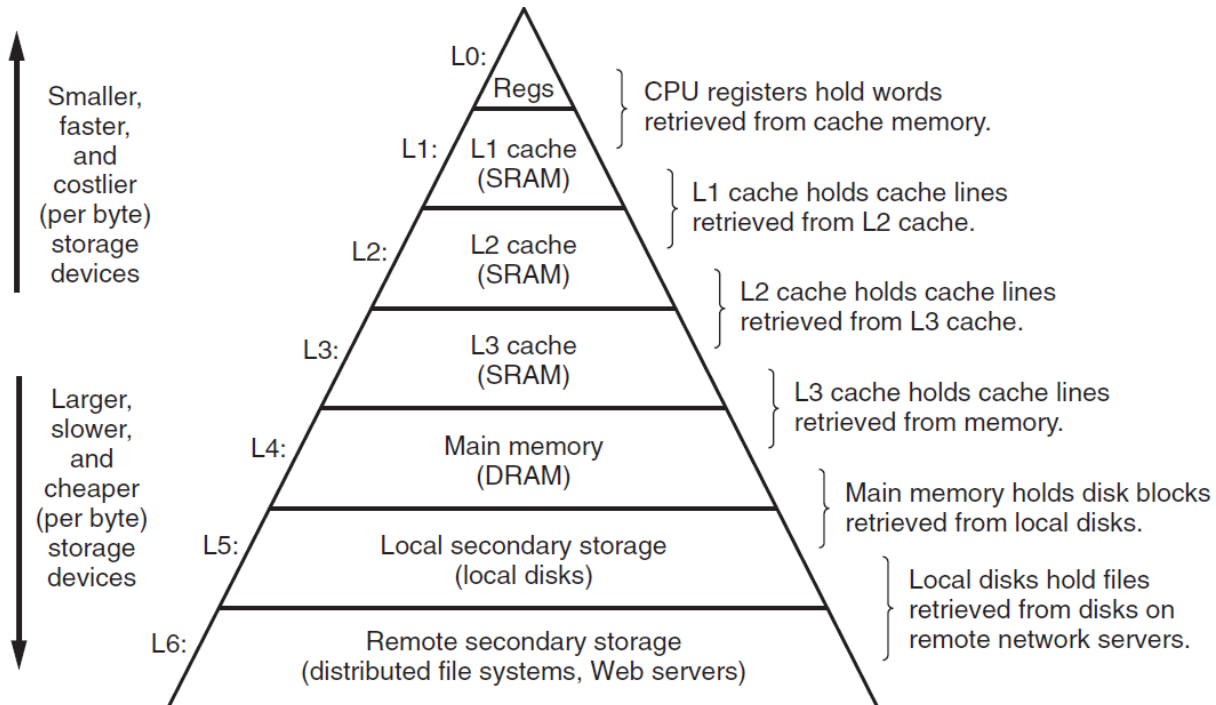
Jerarquia de Memòria

- **RAM:** L'unitat bàsica adreçable de storage és una supercel·la (1 Byte) composta per 8 cel·les (1 bit cada cel·la)
 - Static RAM (SRAM) per la **jerarquia de cache**
 - Variants de Dynamic (DRAM) per la **memòria principal**
 - E.g. SDRAM, DDR(2, 3, 4) SDRAM
 - SRAM és més ràpida (~10x) i més cara (~100x) que DRAM

Jerarquia de Memòria

- **RAM:** L'unitat bàsica adreçable de storage és una supercel·la (1 Byte) composta per 8 cel·les (1 bit cada cel·la)
 - Static RAM (SRAM) per la **jerarquia de cache**
 - Variants de Dynamic (DRAM) per la **memòria principal**
 - E.g. SDRAM, DDR(2, 3, 4) SDRAM
 - SRAM és més ràpida (~10x) i més cara (~100x) que DRAM
- **Caching:** utilitza un dispositiu d'emmagatzematge més petit, però més ràpid per portar elements guardats en memòries més grans i lentes
 - Normalment els processadors van des de L0 (registres) fins a L3
 - Explota la **Localitat...**

Localitat

- El principi de localitat és la tendència a accedir elements que estan propers a altres en l'espai o temps
 - **Localitat Espacial**: des d'una adreça de memòria en concret, posteriorment s'accedeix a adreces en posicions properes
 - **Localitat Temporal**: des d'una adreça de memòria en concret, posteriorment s'accedeix a la mateixa adreça en un curt període de temps
- Si hi ha una alta localitat espacial...portar no només els bytes sol·licitats, sinó també els de les posicions adjacents
- Si hi ha una alta localitat temporal...mantener els bytes accedits en nivells alts de la jerarquia de memòria (cache)
- Els diferents tipus de paral·lelisme també explota la localitat espacial
 - E.g. SIMD

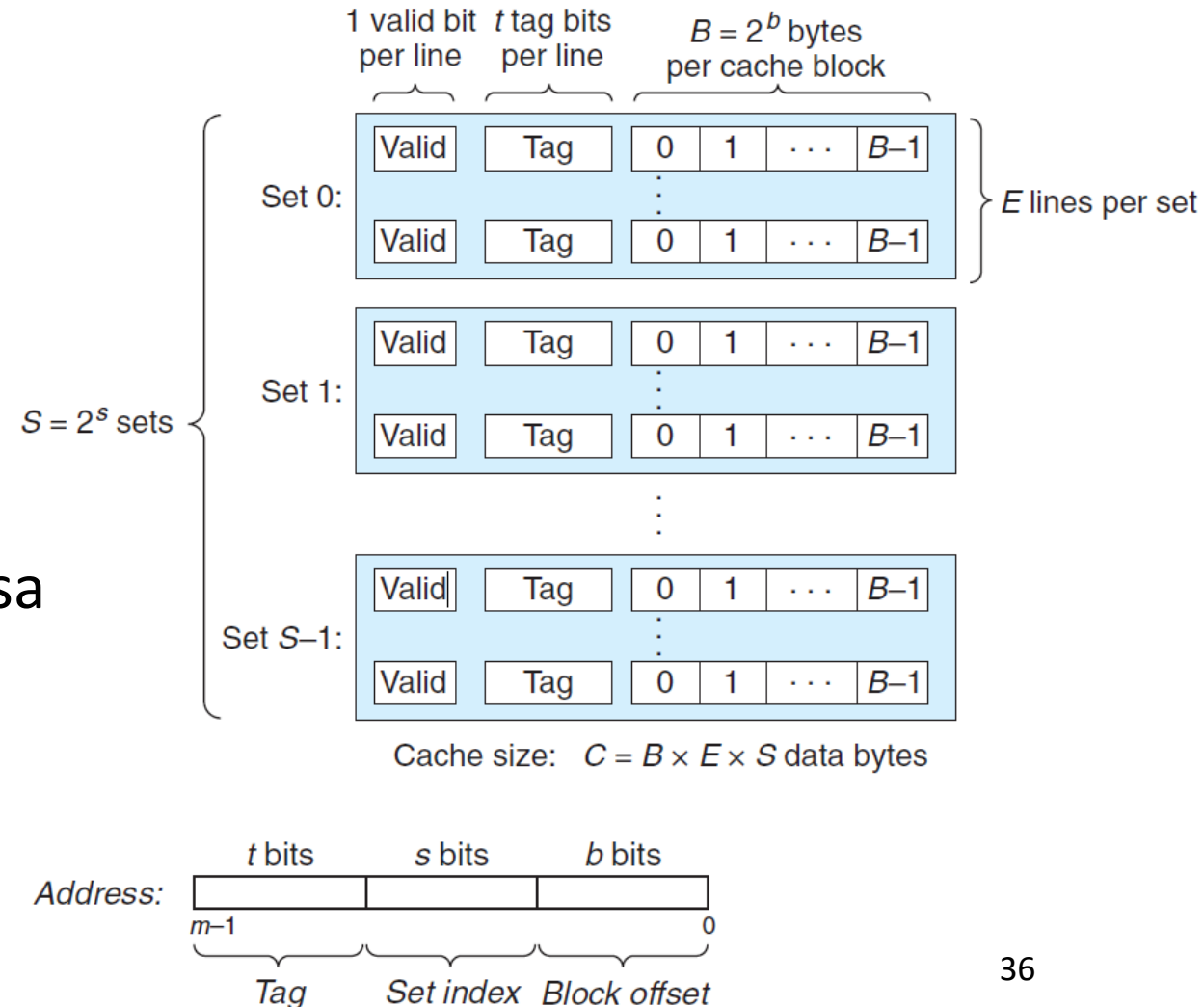
Exemple de Localitat

- Quins tipus de localitat identifiques en el següent fragment de codi...
 - ...en referències a instruccions?
 - ...en referències a dades?

```
func (vec, n)
{
    tmp = 0;
    for (i=0; i<n; i++)
        tmp += vec[i];
    return tmp;
}
```

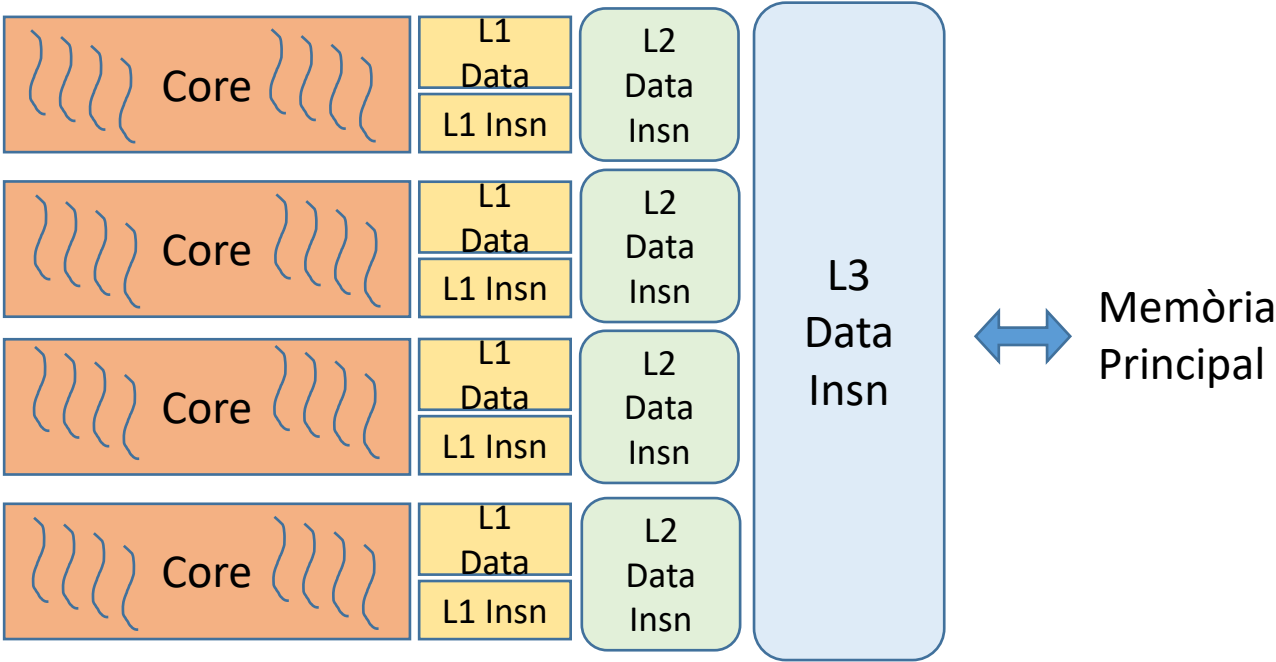
Organització de la cache

- Una cache consisteix en...
 - Un array de conjunts
 - Un conjunt (set) té una o més línies
 - Una línia té...
 - Un bit de validessa
 - Uns pocs bits per l'etiqueta (tag)
 - Varios bytes de dades
- Una adreça de memòria es descomposa
 - Una adreça de m bits
 - t bits pel tag
 - s bits pel set
 - b bits per seleccionar el Bloc (offset)

Jerarquia Cache

- **Instruction** cache, **data** cache i **unified** cache

Exemples

AMD

Private L1
Shared L2
Shared L3

Intel Core i7

Private L1
Private L2
Shared L3

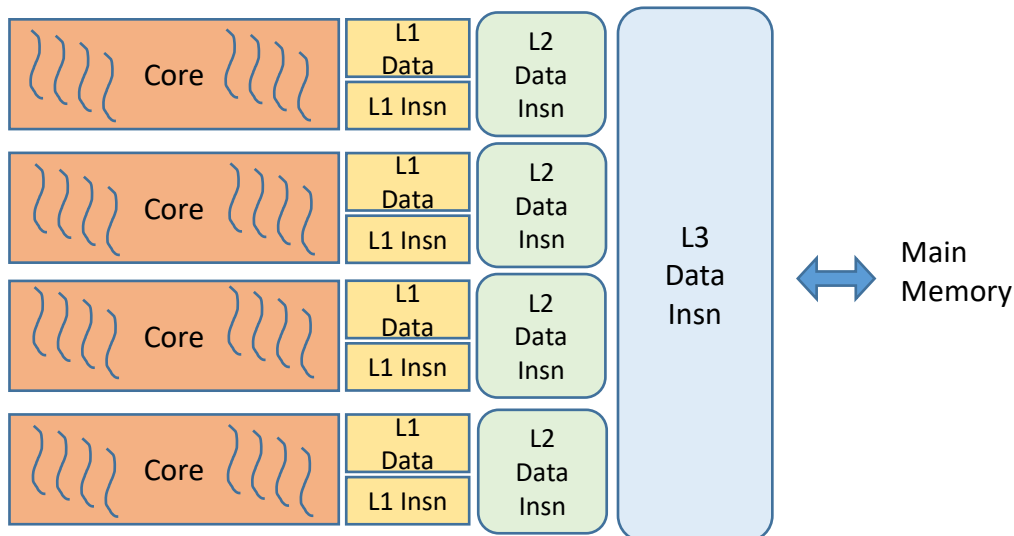
Cache type	Access time (cycles)	Cache size (C)	Assoc. (E)	Block size (B)	Sets (S)
L1 i-cache	4	32 KB	8	64 B	64
L1 d-cache	4	32 KB	8	64 B	64
L2 unified cache	10	256 KB	8	64 B	512
L3 unified cache	40–75	8 MB	16	64 B	8,192

Estratègies d'escriptura

- Què passa si hi ha un encert?
 - Write-through
 - Tant aviat com hi ha una escriptura en el nivell i-èssim de cache, s'envia la modificació al nivell i+1
 - Senzill d'implementar, però incrementa el tràfic en el bus
 - Es pot utilitzar un bufer (write-buffer) per millorar el rendiment d'actualització de memòria
 - Les errades de lectura són menys costosos perquè no impliquen una escriptura
 - Write-back
 - Quan es fa una escriptura en el nivell i-èssim de cache, NO s'envia al nivell i+1. S'endarrereix tant com espugui
 - Menys transferències → per tant hi haurà més amplada de banda disponible per dispositius d'E/S
- Què passa si hi ha una errada?
 - Write-no-allocate (a.k.a. write around)
 - Les dades no es carreguen en la cache, sinó que s'escriuen directament al següent nivell de cache
 - Les dades només es carreguen quan hi han errades en lectures
 - Write-allocate (a.k.a. fetch on write)
 - Les dades es carreguen en la cache, seguides d'una operació d'escriptura que encert
 - Intenta explotar la localitat espacial d'escriptures, però incrementa el tràfic
- Normalment...
 - ...nivells més baixos (e.g. L1) de cache són write-through; nivells més alts (e.g. L2) són write-back
 - ...quan s'utilitza write-through també s'utilitza write-no-allocate; write-back també va amb write-allocate

Requisits: Consistència & Coherència

- Els accessos fan referència a posicions de memòria, no a posicions de la cache
 - Les memòries cache són gestionades de manera transparent pel hardware
 - **Coherència en Memòria**: qualsevol lectura des de qualsevol CPU a una posició en concret de memòria, retorna l'últim valor escrit en aquella posició
 - **Consistència en Memòria**: assegura que les escriptures a diferents posicions de memòria es veuran en l'ordre correcte des de totes les CPUs
- Hi ha protocols (e.g. snoopy) per assegurar aquests requisits

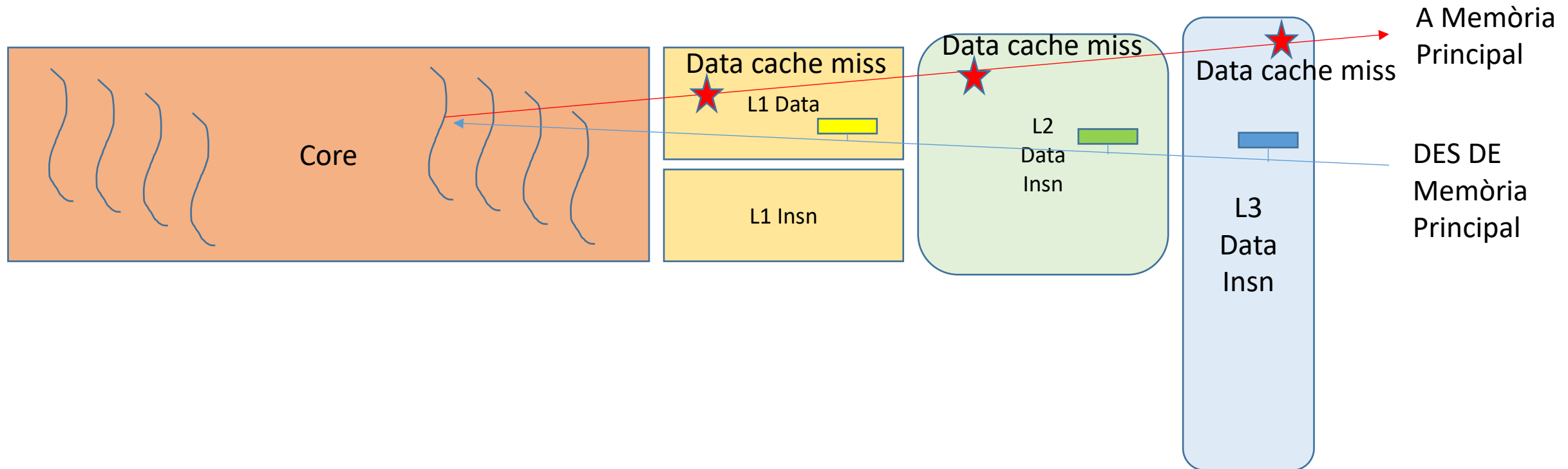
```
void add_vectors( float * c, float * a, float * b )  
{  
    int i;  
    for (i=0; i < N; i++) c[i] = a[i] + b[i];  
}
```

Errada de Cache (Cache Miss)

- Penalització per errada: temps addicional degut a una errada en el nivell-k de cache
- Tipus d'errades de Cache
 - **Cold or compulsory (obligatoria/inicial) miss...**
 - Passa quan la cache està buida
 - **Conflict (conflicte) miss...**
 - Succeix quan varis elements coincideixen en el mateix bloc
 - E.g. $(i \bmod 4) \dots 0, 4, 8, 12, 16 \dots$ tots aquests elements coincideixen en el bloc 0
 - **Capacity (capacitat) miss...**
 - Succeix quan el **conjunt de treball** (i.e. blocs actius de cache) és més gran que el nombre de blocs de cache
- Impacte directe de...
 - **Política d'emplaçament:** determina on va el bloc que es carrega
 - **Política de reemplaçament:** determina quin bloc es fa fora per carregar un de nou

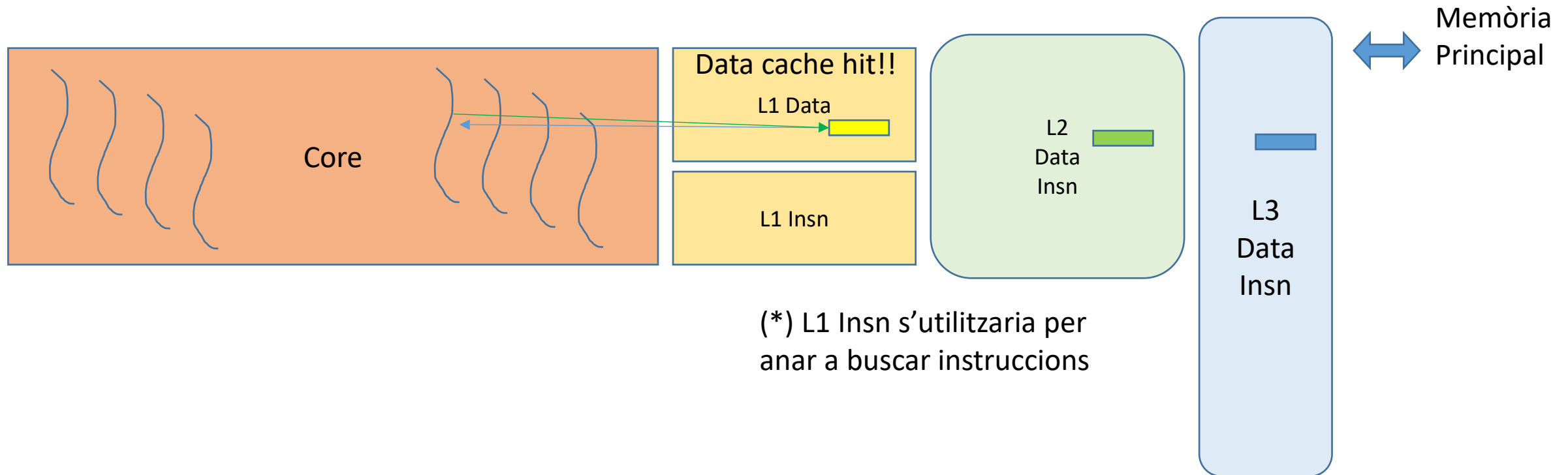
Accés Detallat a Memòria (MISS: errada)

- Instrucció LOAD: carregar dades que NO estan en les caches
 - Similar a anar a buscar instruccions que NO estan en les caches

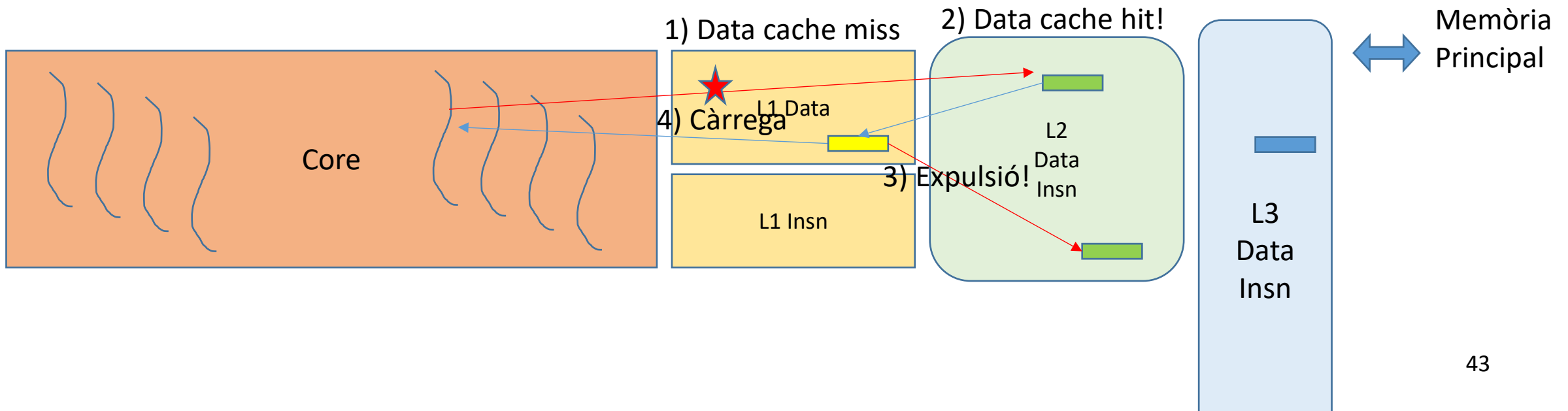
Accés Detallat a Memòria (HIT: encert)

- Instrucció LOAD: carregar dades que estan en la L1 Dades
 - Similar a anar a buscar instruccions que estan en la L1 Insn (*)

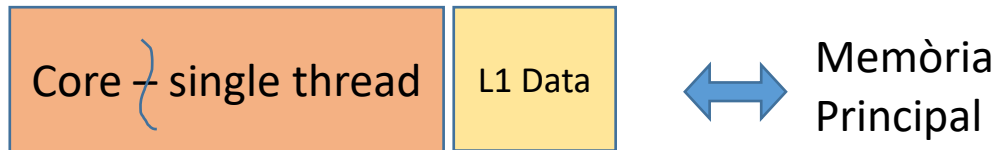
Accés Detallat a Memòria (Eviction: expulsió)

- La gestió de la cache és una característica Hw complexa
 - Què passa quan la cache està plena...
i s'han d portar més dades/instrs?
 - Cache eviction... Els valors que fa més temps han sigut accedit poden ser expulsats al següent nivell de cache

Alguns exemples

- Tenim un ordinador senzill amb la següent estructura interna:

- Level 1 cache
 - 8 línies de cache
 - 8 bytes per línia de cache
 - 64 bytes en total

Byte		0	1	2	3	4	5	6	7
Línia 0	1								
	2								
	3								
	4								
	5								
	6								
	7								
	0								

Exemple 1

- Executem el següent programa:

```
double V[16];    // using addresses to 0x100 to 0x17f
int i;           // using a CPU register
```

```
for (i=0; i < 16; i++)
    V[i] = 0.3;
```

- Determina els ***hits*** i ***misses*** i ***errades de capacitat*** que succeeixen en la cache de dades L1
- Assumim que no hi ha interacció amb una possible cache d'instruccions L1

Exemple 1

- Executem el següent programa:

```
double V[16];    // using addresses 0x100 to 0x17f
int i;           // using a CPU register
```

```
for (i=0; i < 16; i++)
    V[i] = 0.3 + (double) i;
```

i = 0	—	—
V[0] = 0.3	0x0100	miss
i++	—	—
V[1] = 1.3	0x0108	miss
i++	—	—
V[2] = 2.3	0x0110	miss
i++	—	—
V[3] = 3.3	0x0118	miss
i++	—	—

L1 data cache

	←	-----	0.3	-----	→	
	←	-----	1.3	-----	→	
	←	-----	2.3	-----	→	
	←	-----	3.3	-----	→	

Memòria RAM

0x0000																				
0x0100		←	-----	0.3	-----	→														
		←	-----	1.3	-----	→														
		←	-----	2.3	-----	→														
0x0120		←	-----	3.3	-----	→														

Exemple 1

- Executem el següent programa:

```
double V[16];    // using addresses 0x100 to 0x17f
int i;           // using a CPU register
```

```
for (i=0; i < 16; i++)
    V[i] = 0.3 + (double) i;
```

V[4] = 4.3	0x0120	miss
i++	—	—
V[5] = 5.3	0x0128	miss
i++	—	—
V[6] = 6.3	0x0130	miss
i++	—	—
V[7] = 7.3	0x0138	miss
i++	—	—
V[8] = 8.3	0x0140	???

L1 data cache

←	-----	0.3	-----	→
←	-----	1.3	-----	→
←	-----	2.3	-----	→
←	-----	3.3	-----	→
←	-----	4.3	-----	→
←	-----	5.3	-----	→
←	-----	6.3	-----	→
←	-----	7.3	-----	→

Memòria RAM

0x0000	
0x0100	←-----0.3-----→
	←-----1.3-----→
	←-----2.3-----→
0x0120	←-----3.3-----→
	←-----4.3-----→
	←-----5.3-----→
	←-----6.3-----→
	←-----7.3-----→
0x0120	

Exemple 1

- Executem el següent programa:

```
double V[16];    // using addresses 0x100 to 0x17f
int i;           // using a CPU register
```

```
for (i=0; i < 16; i++)
    V[i] = 0.3 + (double) i;
```

V[4] = 4.3	0x0120	miss
i++	—	—
V[5] = 5.3	0x0128	miss
i++	—	—
V[6] = 6.3	0x0130	miss
i++	—	—
V[7] = 7.3	0x0138	miss
i++	—	—
V[8] = 8.3	0x0140	miss & errada de capacitat

L1 data cache

	←----- 8.3 -----→	
	←----- 1.3 -----→	
	←----- 2.3 -----→	
	←----- 3.3 -----→	
	←----- 4.3 -----→	
	←----- 5.3 -----→	
	←----- 6.3 -----→	
	←----- 7.3 -----→	

Memòria RAM

0x0000	
0x0100	←----- 0.3 -----→
	←----- 1.3 -----→
	←----- 2.3 -----→
0x0120	←----- 3.3 -----→
	←----- 4.3 -----→
	←----- 5.3 -----→
	←----- 6.3 -----→
	←----- 7.3 -----→
0x0120	←----- 8.3 -----→

Exemple 1

- Executem el següent programa:

```
double V[16];    // using addresses 0x100 to 0x17f
int i;           // using a CPU register
```

```
for (i=0; i < 16; i++)
    V[i] = 0.3 + (double) i;
```

V[9] = 9.3	0x0148	miss & e.c.
i++	—	—
V[10] = 10.3	0x0150	miss & e.c.
i++	—	—
V[11] = 11.3	0x0158	miss & e.c.
i++	—	—
V[12] = 12.3	0x0160	miss & e.c.
i++	—	—
V[13] = 13.3	0x0168	miss & errada de capacitat

L1 data cache

	←	8.3	→
	←	9.3	→
	←	10.3	→
	←	11.3	→
	←	12.3	→
	←	13.3	→
	←	6.3	→
	←	7.3	→

Memòria RAM

0x0000	
0x0100	← 0.3 →
	← 1.3 →
	← 2.3 →
0x0120	← 3.3 →
	← 4.3 →
	← 5.3 →
	← 6.3 →
	← 7.3 →
0x0120	← 8.3 →
	← 9.3 →
	← 10.3 →
	← 11.3 →
	← 12.3 →
	← 13.3 →
	...

Exemple 2

- Ara canviem el programa per utilitzar «float» de precisió senzilla:

```
float V[32];      // using addresses 0x100 to 0x17f
int i;            // using a CPU register
```

```
for (i=0; i < 32; i++)
    V[i] = 0.3 + (float) i;
```

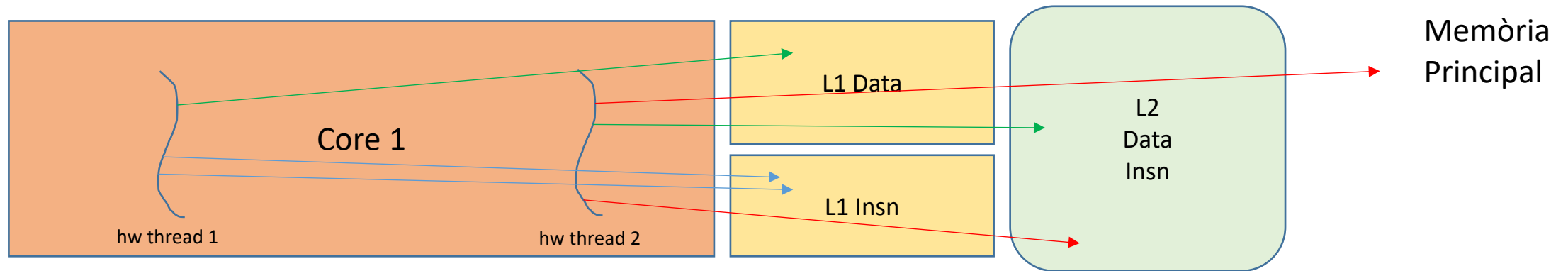
- Quin és el comportament del programa respecte a l'ús de la cache (hits, misses, errades de capacitat)?
- ...i respecte la memòria RAM?

L1 data cache

←---	0.3	-----→	←---	1.3	-----→		
←---	2.3	-----→					

Exemple 3

Assumim que l'arquitectura d'aquest processador executa un únic procés amb varis software threads

SW1 corrent en HW1

SW2 corrent en HW2

Exemple 3

- Shared L1, line cache size 128 (0x080) bytes
- Shared L2, line cache size 256 (0x100) bytes

Ordre d'execució	Core	HW Thread	Instr/dada	@ Memòria	L1 Insn	L1 Data	L2 Insn/Data
1	1	1	Instrucció	0x001000			
2	1	1	Dada	0x002000			
3	1	1	Instrucció	0x001008			
4	1	1	Dada	0x002080			
5	1	1	Instrucció	0x001010			
6	1	1	Dada	0x002100			
7	1	1	Instrucció	0x001018			
8	1	1	Instrucció	0x001020			
9	1	1	Data	0x002180			

Exemple 3

- Shared L1, line cache size 128 (0x080) bytes
- Shared L2, line cache size 256 (0x100) bytes

Ordre d'execució	Core	HW Thread	Instr/dada	@ Memòria	L1 Insn	L1 Data	L2 Insn/Data
10	1	2	Instrucció	0x001000			
11	1	2	Dada	0x002000			
12	1	2	Instrucció	0x001008			
13	1	2	Dada	0x002080			
14	1	2	Instrucció	0x001010			
15	1	2	Dada	0x002100			
16	1	2	Instrucció	0x001018			
17	1	2	Instrucció	0x001210			
18	1	2	Data	0x002280			

Exemple 3

- Shared L1, line cache size 128 (0x080) bytes
- Shared L2, line cache size 256 (0x100) bytes

Ordre d'execució	Core	HW Thread	Instr/dada	@ Memòria	L1 Insn	L1 Data	L2 Insn/Data
1	1	1	Instrucció	0x001000	Miss 0x1000	--	Miss 0x1000
2	1	1	Dada	0x002000	--	Miss 0x2000	Miss 0x2000
3	1	1	Instrucció	0x001008	Hit 0x1000	--	--
4	1	1	Dada	0x002080	--	Miss 0x2080	Hit 0x2000
5	1	1	Instrucció	0x001010	Hit 0x1000	--	--
6	1	1	Dada	0x002100	--	Miss 0x2100	Miss 0x2100
7	1	1	Instrucció	0x001018	Hit 0x1000	--	--
8	1	1	Instrucció	0x001020	Hit 0x1000	--	--
9	1	1	Data	0x002180	--	Miss 0x2180	Hit 0x2100

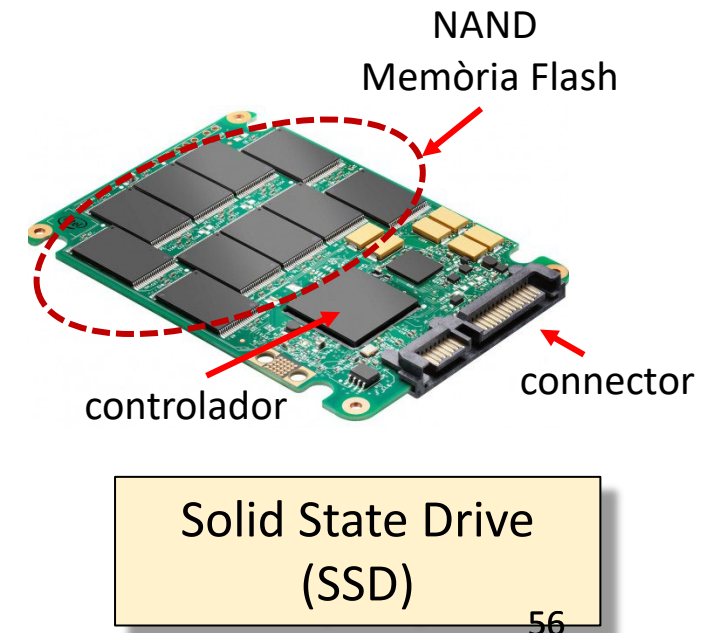
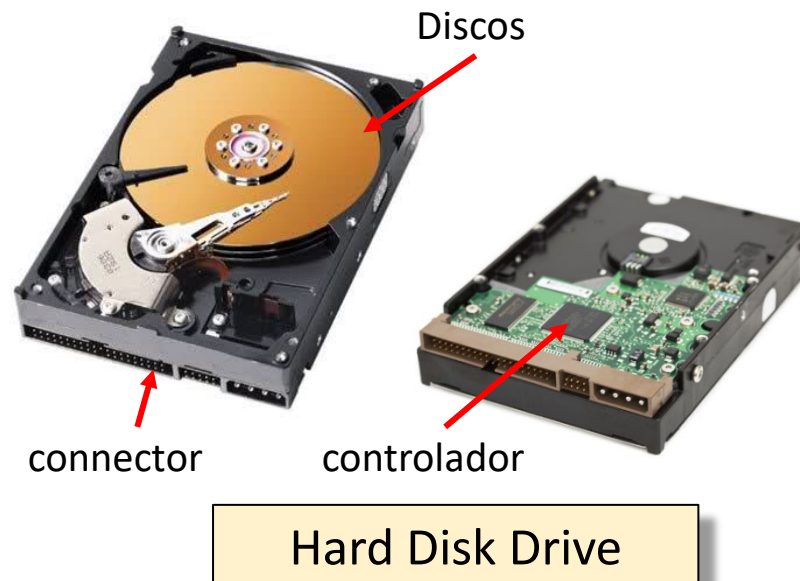
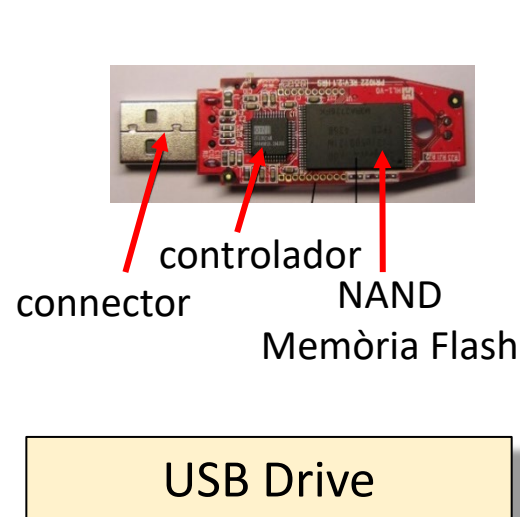
Exemple 3

- Shared L1, line cache size 128 (0x080) bytes
- Shared L2, line cache size 256 (0x100) bytes

Ordre d'execució	Core	HW Thread	Instr/dada	@ Memòria	L1 Insn	L1 Data	L2 Insn/Data
10	1	2	Instrucció	0x001000	Hit 0x1000	--	--
11	1	2	Dada	0x002000	--	Hit 0x2000	--
12	1	2	Instrucció	0x001008	Hit 0x1000	--	--
13	1	2	Dada	0x002080	--	Hit 0x2000	--
14	1	2	Instrucció	0x001010	Hit 0x1000	--	--
15	1	2	Dada	0x002100	--	Hit 0x2100	--
16	1	2	Instrucció	0x001018	Hit 0x1000	--	--
17	1	2	Instrucció	0x001210	Miss 0x1200	--	Miss 0x1200
18	1	2	Data	0x002280	--	Miss 0x2280	Miss 0x2200

Discos

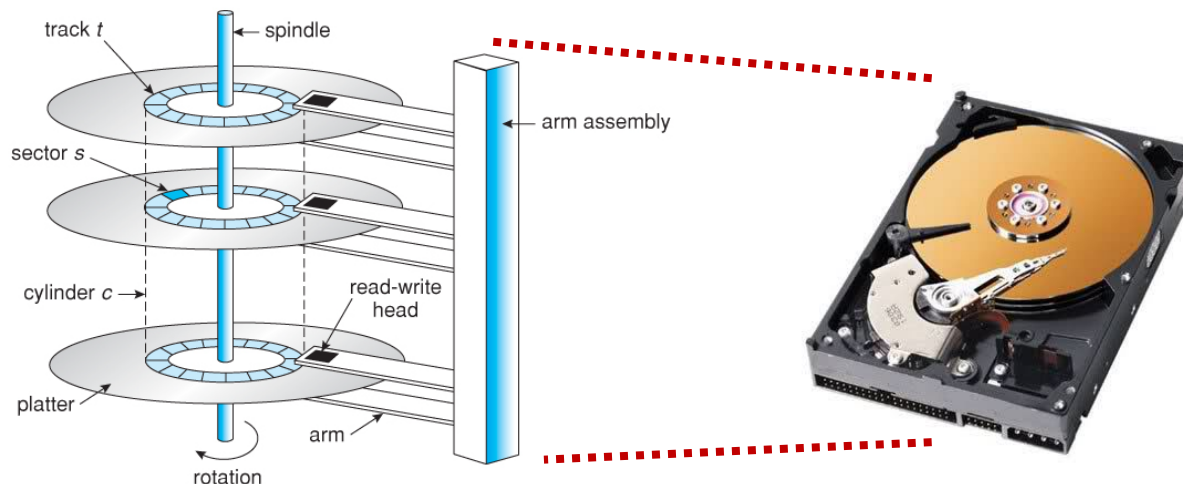
- Memòria no volàtil
 - Emmagatzema valors (dades/instrs) inclús quan no hi ha energia
 - Hi han altres memòries no volàtils a més a més del disc (e.g. ROM)
- Components similars vs diferents
 - Impacte en el rendiment i la capacitat

Com es guarden físicament els valors en els discos?

- Qualsevol dispositiu d'emmagatzematge ha d'organitzar la memòria
 - E.g.: DVD, hard-disk, pen-drive, etc.
- **Capacitat:** Nombre màxim de Bytes que pot guardar en un disc
$$\text{Capacity} = \frac{\# \text{ bytes}}{\text{sector}} \times \frac{\text{average } \# \text{ sectors}}{\text{track}} \times \frac{\# \text{ tracks}}{\text{surface}} \times \frac{\# \text{ surfaces}}{\text{platter}} \times \frac{\# \text{ platters}}{\text{disk}}$$
- **Sector:** L'unitat més petita d'emmagatzematge que pot ser llegida/escrita
 - **Definit per hardware**
 - Mida fixa (normalment 512 Bytes)

Alguns paràmetres
impacten en el
rendiment

Velocitat: Revolutions Per Min.

e.g. 5400 RPM-15000 RPM

Max Amplada de Banda: Bytes Per Sec.

e.g. pocs MB/s – cents MB/s

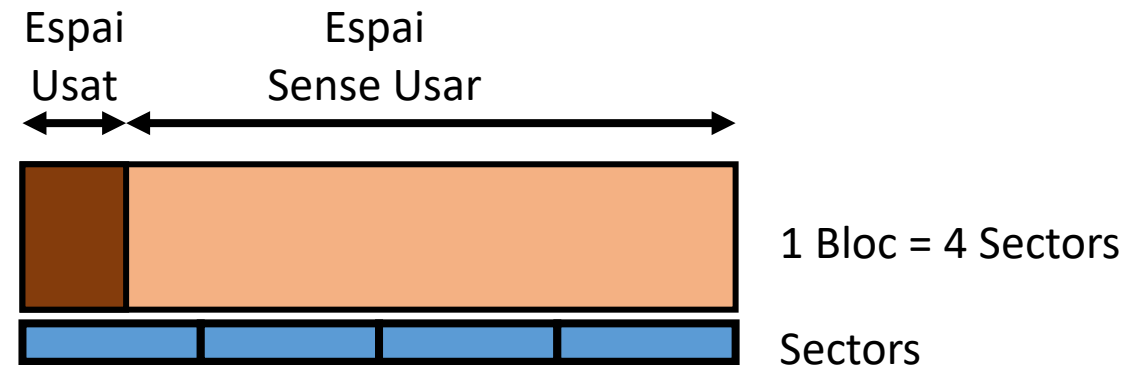
(Mbps no és el mateix que MBps)

Com s'organitza un dispositiu de storage?

- **Bloc:** Un grup de sectors (l'unitat més petita per assignar memòria)
 - **Definit pel SO (quan es dona format al dispositiu)**

- Però, quin és la millor mida de bloc???

- Si és probable usar fitxers grans i/o alta localitat espacial...
 - Blocs grans
- Si és probable usar fitxers petits i/o poca localitat espacial...
 - Blocs petits

- Quin és l'impacte d'una mida incorrecte de bloc???
 - Massa gran: **fragmentació** (i.e. malgastar espai)
 - Massa petit: pèrdua de rendiment per fer masses accesos al dispositiu
- Blocs grans tenen l'advantatge d'una de les formes de **Localitat** (localitat espacial)
 - Parlarem sobre localitat en transparències posteriors...

Bibliografia

- Computer Systems – A Programmer's perspective (3rd Edition)
 - Randal E. Bryant, David R. O'Hallaron, Person Education Limited, 2016
 - https://discovery.upc.edu/permalink/34CSUC_UPC/11q3oqt/alma991004062589706711
 - Several Chapters
- Computer Organization and Design (5th Edition)
 - D. Patterson, J. Hennessy, and P. Alexander
 - http://cataleg.upc.edu/record=b1431482~S1*cat
 - Several Chapters